ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALGISININ SEKTÖRLER BAZINDA KARŞILAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Canan CANSARAN

İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Ağustos, 2019

ANKARA

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALGISININ SEKTÖRLER BAZINDA KARŞILAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi

İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Canan CANSARAN

Ağustos, 2019

ANKARA

YÜKSEK LİSANS TEZİ SONUÇ FORMU

Canan CANSARAN tarafından DR. ÖĞR. AAAAA AAAAAAA yönetiminde hazırlanan "İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALGISININ SEKTÖRLER BAZINDA KARŞILAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ" başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. …….....

Yönetici

Dr. Öğr. Üyesi……..……

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi……..……

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Ergün ERASLAN

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna göre hazırlanan bu tez çalışmasında,

- Tüm veriler, bilgiler ve belgelerin akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Tüm bilgiler, belgeler ve değerlendirmelerin bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğunu,
- Kullanılan tüm materyallerin tamamen belirtildiğini ve referans gösterildiğini,
- Kullanılan materyaller üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadığını,
- Sunulan tüm çalışmanın orijinal olduğunu,

beyan eder ve yukarıdaki ifadelerin aksine herhangi bir durum olduğunda, tüm yasal haklarımdan vazgeçmeyi kabul edeceğimi bildiririm.

Tarih: 01.08.2019 **İmza :**

İsim & Soyisim : Canan CANSARAN

TEŞEKKÜR

Tez çalışma süreci boyunca bütün emek ve vaktini esirgemeyen her türlü çalışma detaylarıyla birlikte akademik hayatımda da büyük destek sağlayan danışman hocam Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ergün ERASLAN' a sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Örnek verilerin toplanarak programlara işlenip yorumlanmasında emeği geçen değerli arkadaşlarım Haydar ERDEM, Alper ÇALIŞKAN ve Orhan PAKSOY' a çok teşekkür ederim. Çalışma sürecim boyunca güvenini daima hissettiren ve benimle birlikte yorulan aileme sosuz teşekkürlerimi sunuyorum.

2019, 21 Ağustos **Canan CANSARAN**

EVALUATION OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY PERCEPTION BY COMPARING THEM ON THE BASIS OF SECTORS

ABSTRACT

The concept of Occupational Health and Safety, which is one of the important building blocks in working life, is among the important research subjects recently. It is known that adverse working conditions in the workplace are threatening the health and safety of employees. For this reason, it is aimed to minimize occupational accidents and occupational diseases by shaping the perceptions of employees together with the relevant legislation. In particular, it is necessary to place Occupational Health and safety culture in our country with the adoption of the concepts of security climate and security culture by increasing the level of knowledge of the employees. By keeping the motivation of the employees in the workplace at a certain level, the ability to create psychological situations that may occur in the workplace and the ease of coping with these situations should be provided. The most important detail here is to create occupational health and safety awareness through trainings and to make the safety culture effective with this awareness. In this study, according to the educational tastes of the people in business life, a questionnaire consisting of 19 questions was evaluated to measure the perception of Occupational Health and safety and analyzed in a statistical way and the results were interpreted in detail. As it is understood from this study on behalf of measuring the perception of Occupational Health and safety, the awareness that there is no extra teaching about life on the basis of compulsory education or the professions chosen in these conditions, and that work should be done on behalf of the improvement of Occupational Health and safety, which is also a new sector, within the framework.

Keywords: Ohs culture perception, ohs cognition level, ohs education measurement.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALGISININ SEKTÖRLER BAZINDA KARŞILAŞTIRILARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZ

Çalışma hayatında önemli yapı taşlarından biri olan iş sağlığı ve güvenliği kavramı son zamanlarda önemli araştırma konuları arasında yer almaktadır. İş yerlerinde oluşan olumsuz çalışma koşullarının çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehdit etmekte olduğu bilinmektedir. Bu sebepten ötürü ilgili mevzuatlarla birlikte çalışanların algılarının biçimlendirilerek maddi ve manevi zararla birlikte iş kazaları ve meslek hastalıklarını en aza indirmek amaçlanmaktadır. Özellikle çalışanların bilgi düzeyleri artırılarak güvenlik iklimi ve güvenlik kültürü kavramlarının benimsetilmesiyle birlikte ülkemizdeki iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleştirilmesi gereklidir. Çalışan kesimin iş ortamındaki motivasyonlarını belli seviyede tutarak iş ortamında oluşabilecek psikolojik durumlar ve bu durumlarla başa çıkabilme kolaylığı yaratabilme gücü sağlanmalıdır. Buradaki en önemli detay, eğitimler yolu ile iş sağlığı ve güvenliği bilinci oluşturmak ve bu bilinçle birlikte güvenlik kültürünü etkili hale getirmektir. Bu çalışmada iş hayatındaki kişilerin eğitim sevilerine göre; İş sağlığı ve güvenliği algısının ölçülmesi için 19 sorudan oluşan bir anket uygulanarak değerlendirilmiş ve istatiksel açıdan analiz edilerek sonuçları detaylı bir şekilde yorumlanmıştır. İş sağlığı ve güvenliği algısının ölçülmesi adına yapılan bu çalışmadan da anlaşıldığı üzere; zorunlu eğitimlerin ya da bu şartlarda seçilen mesleklerimizin eğitim bazında hayata dair ekstra öğretide bulunmadığı, yine yeni bir sektör olan iş sağlığı ve güvenliğinin de eğitim ve mevzuat çerçevesinde gelişerek ilerlemesi adına çalışmalar yapılması gerektiği bilinci oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İş güvenliği kültür algısı, isg bilinç düzeyi, isg eğitim ölçümü.

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ SONUÇ FORMU ii
TEŞEKKÜR iv
ABSTRACT v
ÖZ vi
İÇİNDEKİLER vii
TERMİNOLOJİ ix
TABLOLAR LİSTESİ x
ŞEKİLLER LİSTESİ xii
BÖLÜM 1 - GİRİŞ 1
1.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Tanımı 1
1.2 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amaçları 1
1.3 Ülkemizdeki İSG Başlangıç Süreci ve Tarihçesi 1
1.3.1 Osmanlı Süreci 1
1.3.2 Cumhuriyet Dönemi Süreci 2
1.3.3 İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı 3
BÖLÜM 2 - LİTERATÜR ARAŞTIRMASI 5
2.1 Güvenlik Kültür Algısı 5
2.1.1 Kültür 5
2.1.2 Güvenlik 5
2.2 İş Sağlığı ve Güvenliğinde Güvenlik İklimi 5
2.3 İş Güvenliği Kültürü 6
2.3.1 İş Güvenliği Kültürünün Özellikleri 6
2.3.2 İş Güvenliği Algısının Üç Temel Prensibi 7
2.3.3 Güvenlik Kültürünün İki Boyutu 7
2.4 Güvenlik Algısının Özellikleri 7
2.4.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Algısını Etkileyen Faktörler 7
2.4.2 İş Sağlığı ve Güvenlik Kültür Algısının Önemi 8
BÖLÜM 3 - ARAŞTIRMA BULGULARI VE İRDELEME 11
3.1 İSG Algısının Eğitim Bazında Değerlendirilmesi ve Karşılaştırılması 11
3.2 Demografik Bilgiler 11
3.3 Algı anketinin sektörler bazında değerlendirilmesi 14
BÖLÜM 4 - SONUÇ 47

4.1 Öneriler 47
4.2 Sonuç ve Yorum 47
REFERANSLAR 50
ÖZGEÇMİŞ 53

TERMİNOLOJİ

Kısaltmalar

İLO : Uluslararası Çalışma Örgütü

WHO : Dünya Sağlık Örgütü

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Demografik veriler. 12

Tablo 3.2. Toplam istatistik 13

Tablo 3.3. İş yerinizin tehlike sınıfı aşağıdakilerden hangisidir? 14

Tablo 3.4. 6331 İSG kanununun kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerinin İSG ve iş yeri hekimi bulundurma zorunluluğu var mıdır? 17

Tablo 3.5. İş sağlığı ve güvenliği kanun kapsamındaki yetkilerini biliyor musunuz? 19

Tablo 3.6. Acil durum planı bütün işyerleri için zorunlu mudur? 21

Tablo 3.7. İş yeriniz, çalışan sayısı bakımından hangi kapsamda yer almaktadır? 23

Tablo 3.8. İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki iş günü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü, sonucun da işverenin sözleşmeyi feshetme yetkisi var mıdır? 25

Tablo 3.9. Risk değerlendirmesinin yapılmasındaki önemin farkında mısınız? 26

Tablo 3.10. SSK'lı çalışanlara iş güvenliği eğitimlerinin verilmesi ve sağlık kontrollerinin yapılmasının zorunluluğunu biliyor musunuz? 28

Tablo 3.11. İş yerinde iş kazası ve ramak kala olay meydana geldiğinde yapmanız gerekenleri biliyor musunuz? 29

Tablo 3.12. İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştığınızda işverene ya da çalışan temsilcisine haber verme yükümlülüğünüz olduğunu biliyor musunuz? 31

Tablo 3.13. İş kanununun isg ile ilgili hükümleri olmayan veya işveren vekiline isg kanununun 26. madde gereğince idari para cezası hükmünün yer aldığını biliyor musunuz? 32

Tablo 3.14. Yangın tüpü kullanmasını biliyor musunuz? 33

Tablo 3.15. Sigortalının çalıştığı veya işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık halinin "Meslek Hastalığı" tanısı konduğunu biliyor musunuz? 35

Tablo 3.16. Kişisel koruyucu donanım nedir, neden kullanılmalıdır sorusunun cevabını biliyor musunuz 36

Tablo 3.17. Türkiye'nin İş Kazalarında Avrupa'da 1. sırada yer aldığını biliyor musunuz? 38

Tablo 3.18. İş kazalarının en çok ilk saatler içerisinde gerçekleştiğini biliyor musunuz? 40

Tablo 3.19. Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak iş yeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda sizce iş kazasından sayılır mı? 41

Tablo 3.20. Çalıştığınız iş yerinde hangi tür risklerle karşılaşıyorsunuz? 43
Tablo 3.21. Çalıştığınız yerde ilk yardım eğitimi aldınız mı? 45

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1. Genel 1 15
Şekil 3.2. Gıda sektörü 15
Şekil 3.3. İnşaat sektörü 16
Şekil 3.4. Sağlık sektörü 16
Şekil 3.5. Genel 2 17
Şekil 3.6. Gıda sektörü 18
Şekil 3.7. İnşaat sektörü 18
Şekil 3.8. Sağlık sektörü 18
Şekil 3.9. Genel 3 19
Şekil 3.10. Gıda sektörü 20
Şekil 3.11. İnşaat sektörü 20
Şekil 3.12. Sağlık sektörü 21
Şekil 3.13. Genel 4 22
Şekil 3.14. Gıda sektörü 22
Şekil 3.15. İnşaat sektörü 22
Şekil 3.16. Sağlık sektörü 23
Şekil 3.17. Genel 5 24
Şekil 3.18. Gıda sektörü 24
Şekil 3.19. İnşaat sektörü 24
Şekil 3.20. Sağlık sektörü 24
Şekil 3.21. Genel 6 25
Şekil 3.22. Gıda sektörü 26
Şekil 3.23. İnşaat sektörü 26
Şekil 3.24. Sağlık sektörü 26
Şekil 3.25. Genel 7 27
Şekil 3.26. Gıda sektörü 27
Şekil 3.27. İnşaat sektörü 27
Şekil 3.28. Sağlık sektörü 27
Şekil 3.29. Genel 8 28
Şekil 3.30. Gıda sektörü 28
Şekil 3.31. İnşaat sektörü 28
Şekil 3.32. Sağlık sektörü 29

Şekil 3.33. Genel 9 30
Şekil 3.34. İnşaat sektörü 30
Şekil 3.35. İnşaat sektörü 30
Şekil 3.36. Sağlık sektörü 30
Şekil 3.37. Genel 10 31
Şekil 3.38. Gıda sektörü 31
Şekil 3.39. İnşaat Sektörü 31
Şekil 3.40. Sağlık sektörü 31
Şekil 3.41. Genel 11 32
Şekil 3.42. Gıda sektörü 32
Şekil 3.43. İnşaat sektörü 33
Şekil 3.44. Sağlık sektörü 33
Şekil 3.45. Genel 12 34
Şekil 3.46. Gıda sektörü 34
Şekil 3.47. İnşaat sektörü 34
Şekil 3.48. Sağlık sektörü 34
Şekil 3.49. Genel 13 35
Şekil 3.50. Gıda sektörü 35
Şekil 3.51. İnşaat sektörü 35
Şekil 3.52. Sağlık sektörü 36
Şekil 3.53. Genel 14 37
Şekil 3.54. Gıda sektörü 37
Şekil 3.55. İnşaat sektörü 37
Şekil 3.56. Sağlık sektörü 37
Şekil 3.57. Genel 15 38
Şekil 3.58. Gıda sektörü 39
Şekil 3.59. İnşaat sektörü 39
Şekil 3.60. Sağlık sektörü 39
Şekil 3.61. Genel 16 40
Şekil 3.62. Gıda sektörü 40
Şekil 3.63. İnşaat sektörü 40
Şekil 3.64. Sağlık sektörü 41
Şekil 3.65. Genel 17 42
Şekil 3.66. Gıda sektörü 42

Şekil 3.67. İnşaat sektörü 42
Şekil 3.68. Sağlık sektörü 42
Şekil 3.69. Genel 18 44
Şekil 3.70. Gıda sektörü 44
Şekil 3.71. İnşaat sektörü 44
Şekil 3.72. Sağlık sektörü 44
Şekil 3.73. Genel 19 45
Şekil 3.74. Gıda sektörü 45
Şekil 3.75. İnşaat sektörü 45
Şekil 3.76. Sağlık sektörü 46

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Tanımı

İş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri iş alanında işlerin yürütümü sırasında çeşitli sebeplerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek nedenlerden korunmak amacıyla yapılan bilimsel ve sistemsel bir çalışmalardır. İş sağlığı ve güvenliği kavramının bir anlam taşıyabilmesi için insan hakları bildirgesi kapsamında sağlık ve güvenlik haklarından faydalanmalarını ve belirli bir bilgi düzeyinin oluşmasını sağlamaktır [1,16].

1.2 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amaçları

İş Sağlığı ve güvenliğinin iş hayatında en önemli unsurlardan birisi olup, asıl amacının ise; bütün mesleklerde çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik hallerinin korunarak geliştirilmesi iş uyumlarının öncelikli olarak sağlanmalıdır.

İş Sağlığı ve Güvenliği boyutunda işyerinde oluşabilecek risklere karşı çalışanları bulundukları ortamlarda sağlık ve güvenlik durumlarını artırıp, kaza ve istenmeyen olaylar karşında nasıl davranmaları gerektiğini eğitimlerle uygulamalı olarak doğrudan ya da dolaylı anlamda oluşabilecek risklere karşılık önceden saptanarak müdahale edilebilecek konuma getirilmesi gerekmektedir. İnsan hakları bildirgesinin de bizlere sunduğu gibi en temel hakkımız olan yaşama hakkımızı tehdit eden unsurların ortadan kaldırılarak daha güvenli bir çalışma ortamı sağlaması amaçlanmalıdır [2,3,20,28].

1.3 Ülkemizdeki İSG Başlangıç Süreci ve Tarihçesi

1.3.1 Osmanlı Süreci

İş sağlığı ve güvenliğinin tarihsel sürecinde ilk olarak Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi olarak iki ayrı süreç ele alınmıştır. Sanayileşme döneminde

işyeri sayılarının az olması ve bununla birlikte ilerlemelerinin kaydedilmediği fabrikalaşmanın geç kalması ve gerekli görülmemesinden kaynaklı tarihsel süreçleri incelediğimizde; Osmanlı döneminde bu konuyla alakalı önemli gelişmelerden söz etmek pek mümkün görünmemektedir. Bu süreçlerle bağlantılı olarak önemli yasalar 1865 'de Ereğli kömür havzalarında çalışan kişilere yönelik çıkarılmış olan Dilaver Paşa Nizamnamesi ve aynı çerçevedeki işkolu olarak 1869'da çıkarılan Maddin Nizamnamesidir [4].

1.3.2 Cumhuriyet Dönemi Süreci

1921'de 151 sayılı — Ereğli Havza-i Fahmi'ye Maden Amelesinin Hukukuna müteallik kanunu;

- Kömür işletmeleri, çalışma koşulları, iş güvenliği ve işçi sağlık koşullarıyla alakalı ilk yasa niteliğindedir.

1924'de 394 sayılı yasa ile çalışan kişilerin çalışma süreleri ve ne haftalık tatilleri yasallaşmıştır. Süreç içerisinde ise;1935 yılında ise bayramlar ve tatil günleri hakkında yasada yürürlüğe girmiştir.

1926'da 818 sayılı Borçlar yasası, iş kazaları ve meslek hastalıklarıyla birlikte yasal hükümler belirtmiştir.

1930'da getirilen Belediyeler Yasasında;

- Denetim için detaylı konular yer almaktadır. Bununla birlikte 1930'dayasallaşan 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve 1937 yılında çıkarılan 3008 sayılı İş Yasası bu konuya benzerlikleriyle ön plana çıkan yasalardandır.

1946 'da Çalışma Bakanlığının kurulmasıyla birlikte iş sağlığı ve iş güvenliği konusunda en önemli aşamalardan biri kaydedilir.

1945 'de 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Yasası yine en önemli süreçlerdendir.

3008 sayılı İş Yasası, 1967 ‘da 931 sayılı yasa ile birlikte yürürlükten kaldırılarak, yerine 1971’de 1475 sayılı İş Yasası getirilmiştir. Yasa uzun dönem yürürlükte kalmış ve bununla birlikte birçok yasa ve tüzük yazılıp sunulmasına olanak sağlamıştır.

2003’de 4857 sayılı iş yasası yürürlüğe girmiştir.

1964’da yürürlüğe getirilen 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası çalışanların çeşitli risklerle karşılaştıklarında oluşabilecek durumlara karşı güven niteliği taşımaktadır. Bu yasa ile birlikte 2003 de getirilen 4958 sayılı yasanın yerini almıştır. Son süreç olarak 16.06.2006’da 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. 4857 sayılı İş Yasayla ülke olarak iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı da değişerek, 50 yönetmelik ve 5 tebliğ beraberinde yayımlanmış, bu yasa ve tebliğlerinin güncellerine yer verilmiştir [4].

1.3.3 İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı

Bu gelişmelerle birlikte iş sağlığı ve güvenliği alanında, 07.07.2008’de yapılmış olan Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi toplantısı detayında yeni bir İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası getirilmesi kararı alınmıştır. Yaklaşık iki yılı gündemi yoran bu yasa tasarısı için henüz bir biçim oluşturulamamıştır.

İş alanlarında iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi uzmanı bulundurma gibi yasal yükümlülük söz konusu olduğunda 50 kişi detayı,

- Taslakta AB yönergeleri direk tercüme edilmesinden kaynaklı sorunların yer alması,
- İşverene ağır yükler eklemiş olması,
- Çalışan temsilci atama konusunun detayı,
- Özel şirket alanlarının yükseköğrenim veren ve Mesleki konumdaki kişilere sorumluluklar verilmesi,
- İş yeri ortak sağlık birimleri ve iş sağlığı ve güvenliği birimlerinin alt işveren kesimine havale edilmesi,
- İş güvenliği birim mühendisliği tanımı yaptırılmış olmaması
- Yönetmelik kavramlarındaki eksiklikler,

- Yasallaşmanın uygulama sürecinde ve denetleme aşamasında devletin ve mevzuatların yetersizliğinden kaynaklıdır yorumu düşülebilir [4].

BÖLÜM 2

LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

2.1 Güvenlik Kültür Algısı

2.1.1 Kültür

Dünyadaki bütün insan topluluklarının toplumsal yapılarını ortaya çıkaran ve iletimini sağlayan görsellerle birlikte ifade edilen duygu, davranış ve düşüncelerin yansımasıdır. Kültür temelinde gelenek görenek gibi bağlılığı oluşturan ifadeler gibi iş güvenliği kültüründe benzer şekilde benimsenerek belli kalıplara dönüştürülmesi amaçlanarak kültür algısı oluşturulmaktadır.

2.1.2 Güvenlik

Genel olarak bir emniyet içerisinde olma durumu olarak tanımlanabilir. Daha geniş anlamda ise güvenlik risklerle tanımlanıp belli bir süreç içerisinde kabul edilir düzeyde kalabilmesidir. Uluslararası çalışma örgütüne göre; çalışma ortamında herhangi bir tehlike anı oluşmadan önce tehlikeyi sezebilme, yapacağımız işin oluşturabileceği riskleri belirleyerek risk analizleri değerlendirmelerinin yapılması, emniyetsiz durum yaratabilecek tehlikelerden ve emniyetsiz davranışlardan uzak durmak, gereksiz yere risk almaktan kaçınmak, sadece çalıştığımız durumlarda değil hayatın her anı güvenliği öncelikli kılmak, güvenli davranış biçimi benimseyerek belli alışkanlıklar yaratmak, güvenlik kültürünü yaşam felsefesi haline dönüştürmek iş sağlığı ve güvenliğinde güvenlik iklimine ilişkin yedi ilke olarak sıralanmaktadır [5,19].

2.2 İş Sağlığı ve Güvenliğinde Güvenlik İklimi

- Herhangi bir tehlike anı oluşmadan önce sezebilme.
- Yapacağımız işin yaratacağı riskleri belirleme.
- Emniyetsiz durum yaratabilecek tehlikelerden ve emniyetsiz davranışlardan uzak durmak.

- Gereksiz yere risk almaktan kaçınmak.
- Sadece çalıştığımız durumlarda değil hayatın her anı güvenliği öncelikli kılmak.
- Güvenli davranış biçimi benimseyerek belli alışkanlıklar yaratmak.
- Güvenlik kültürünü yaşam felsefesi haline dönüştürmek [5].

2.3 İş Güvenliği Kültürü

İş yaşamında olması gereken ilk kültür algısı iş güvenliğidir. İş güvenliği alanında, çalışma sahasında, bilginin dayanak oluşturduğu içsel süreçlerin ve yaşama aktarılması gerektiği durumlarla birlikte belli kalıplara dönüştürülerek güvenlik önlemleriyle birlik içinde kurulmalıdır. İş hayatında iş güvenliği hakkında bilgi detayları verilmediği sürece kazalar ve hastalıklar artacak ve bu durumda iş yerinde birlikte büyük kayıplar meydana gelecektir.

- Cooper'a göre (1998) yılında güvenlik algısı; örgüt, birey ve iş toplamındaki birçok hedefe yönelik etkileyici bir ürün kavramıyla karşımıza çıkmaktadır [3].
- Uttal 1983 yılında güvenlik algısı; örgütteki detayların ne olduğu amacına yönelerek aktarılan değer yargılarının, bağdaştırılmış bilgiler ve belli çerçevelerde yapısal ve davranış normlarını üretip denetim sistemleriyle arasındaki bağdaşmazlığı ifade etmektedir [6].

2.3.1 İş Güvenliği Kültürünün Özellikleri

İş güvenliği kültür algısı kapsamında değerlendirme yapıldığında İş yaşamında olması gereken en önemli detay iş güvenliği kültür algısıdır. İş hayatında iş güvenliği hakkında yeterince bilgi detayları verilmediği sürece kazalar ve hastalıklar artacak bu durumda iş yerinde büyük kayıplar meydana gelecektir. İş güvenliği kültür özelliklerinin benimsetilerek tüm çalışan kesim tarafından paylaşılıp, Organizasyonel olay, kaza veya belirli hataların sebeplerini öğrenip gerekli tedbirlerin alınarak yol kattedilmesi sağlanmalıdır. İş güvenliği üç temel prensiplerinin detaylarına dikkat çektiğimizde; Çalışanların ve çalışma ortamının güvenliği sağlanarak, Üretimin devamlılığı ve güvenlik çerçevesi oluşturmakla birlikte işletme için devamlılık

süresince güvenlik kültürü benimsetilerek eğitim çerçevesinde ilerleme kaydedilmelidir [5-7, 8].

2.3.2 İş Güvenliği Algısının Üç Temel Prensibi

- Çalışanların ve çalışma ortamının güvenliğini sağlamak.
- Üretimin devamını sağlayarak güvenlik çerçevesi oluşturmak.
- İşletme devamlılık süresince güvenlik kültürü benimsetilerek emin adımlarla ilerlemek [6].

2.3.3 Güvenlik Kültürünün İki Boyutu

- Organizasyonel üyeler birliğinin güvenlik olarak inanç, tutum ve belli değerleri ifade eden kısımlardır.
- Organizasyonun sahip olduğu, güvenlik kültürünü ilerletecek yönde yapılan uygulama ve kontrol adımlarıdır [6].

2.4 Güvenlik Algısının Özellikleri

İş Güvenliği algısını sağlamak için gerekli bilgi birikimini, beceri yeteneğini görüp yorumlama amacıyla birlikte eleme taktikleriyle ilerleyerek yol gösterme hedefi güder.

Çalışan odaklı detaylar değerlendirildiğinde; işlerdeki potansiyel risk durumlarını gerekli şekilde analiz edip acil durum karşılaştırmalarıyla birlikte eksikliklerin giderilmeye çalışılması ve bu algıların sağlam şekilde bilinç oluşturularak geliştirilmesi olanağı sağlar. Bununla birlikte düzenli bir akış içerisinde devam eden geri bildirimler söz konusudur [19].

2.4.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Algısını Etkileyen Faktörler

- Güvenlik ilişkilerindeki iletişim anlayışı
- Güvenliğin yönetim biçimi
- Bireysel sorunların sorumlulukları
- Güvenlik hedefleri ve standartları

- Kişisel katılımlar
- Yönetime bağlı kalmak
- Kaderci olmak [7].

2.4.2 İş Sağlığı ve Güvenlik Kültür Algısının Önemi

İş kazaları, meslek hastalıkları tüm dünyada gelişmiş bütün ülkeler için hem maddi hem de manevi anlamda ciddi kayıplara sebep olmaktadır. İş kazaları ve meslek hastalıklarının önleme adına yapılan çalışmalara rağmen ilerleyen süreçte iş kazaları büyük bir çaplı sorun olarak devam etmekle birlikte sosyal ve ekonomik olarak bu kazaların önlenmesinde gelişme kaydedilmemektedir. Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği kanun ve mevzuatlar çerçevesinde gelişme göstermekle birlikte kaza sayıları ve meslek hastalığına yakalanma oranlarını en asgari düzeye indirmek amaçlanmaktadır. Birçok sektörlerin incelenmesiyle kaza sebeplerinin %95'inin insan kaynaklı, %3'ünün makine-teçhizat kaynaklı, % 2'sinin belirsiz sebepler kaynaklı olduğu belirlenmiştir. İş hayatındaki bu durumun insan faktörünün daha detaylı olarak ele alınmasını ve düzenli eğitim süreciyle ilerlenmesi gerektiğini de ortaya çıkarmaktadır [7,15,20].

Algı Örneği olarak; Orta Doğu Teknik Üniversitesi İşletme Bölümü'nün profesörü Muhan Soysal Strateji Yönetim dersinde her sene farklı algılara dikkat çekmeye çalışmaktadır. Prof. Dr. Muhan Soysal ders anlatımı sırasında tepegöze bir Picasso resmi koyar. Sınıftaki öğrencilerin ilgisini çekmeye çalışır ancak öğrenciler zaten kübik yapıda olan sürrealist resimde sanatla fazla ilgilenmeyenlerin anlayabileceği çok az şey bulunduğundan ve bozuk perspektifli bir oda, sarı uzun saçlı yaratığa benzeyen bir şey. Etrafta değişik yaratıklar, yerde yine bir yaratık ve arkadaki şekli bozuk içi parlak dikdörtgen içinde başka bir şeylerin daha bulunması nedeniyle resim, sınıfta çokta algısal bir anlam ifade etmemiştir. Muhan Soysal; 5-10 dakika tepkisiz hareketlerinden sonra, Picasso'nun resmini alarak Menin as' in bir resmiyle değiştirir. Bu resimde sandalye üzerinde bulunan sarı uzun saçlı bir aristokrat kızının etrafındaki dadıları onun saçını tararken, kızın yerde köpeği yatmaktadır. Babası arkada ışık saçan kapıda kızını izlemektedir. Öğrenciler ikinci resmi gördüklerinde Picasso'nun resmindeki öğelerin ne olduğunu ve bu resmin Meninas'in tablosuna

karşılık yapılmış bir eser olduğunun farkına varırlar. Muhan Soysal akıldan hiç çıkmayacak olan o sözleriyle; "Hayatta hiçbir şey Meninas'in resmi kadar belirgin ve net değildir. İş güvenliği hayatı, gerçekleri size Picasso'nun resmindeki gibi şekil değiştirmiş olarak gösterir. Picasso'nun resmine bakıp, Meninas'in resmini görebilenleriniz başarılı olacak, diğerleri kübik şekillere bakıp yanlış anlamlar çıkarmaktan gerçekleri hiçbir zaman göremeyecektir". İş güvenliğinin önemini dile getirir. İş güvenliği kapsamında sektörler tehlike sınıflarına ayırarak, çalışanların sağlığını olumsuz etkileyen pek çok risk durumunda nasıl hareket edebileceklerini belirlemek için mevzuatlar oluşturulmuş ve çözüm önerileri sunulmuştur. [8,29].

Bununla birlikte güvenlik kültür algısının öğretilmesi tanıtılması ve geliştirilmesinin iş yaşamındaki doyum adına katkı sağladığı ve bu doyumla çalışanların kültür algısının yüksek olması ve çalışma ortamlarının bilgi anlamında daha nezih bağlama taşımasıyla kültür algısının ve güvenlik kültürünün bir kez daha önemli bir etken olduğu görülmektedir [9,12].

Bu çalışmada; Genel zorunlu eğitimle birlikte iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin algısının çalışma hayatındaki boyunun öğrenilmesi, iş sağlığı ve güvenliği algı anketindeki sorularının sonuç analizlerinde işyerlerinde çalışanların yasal haklar konusunda bilgilendirilerek bu mevzuatların uygulanması gerektiği anket sonuçlarında da görülmüştür. Asıl amacın ise; iş sağlığı ve güvenliği bilinci oluşturarak uygun davranışlar kazandırılması zorunluluğu gözlenmiştir.

Bu çalışmada, iş hayatında bulunan kişilerin eğitim seviyeleriyle birlikte, iş sağlığı ve güvenliği eğitim kültür algısının sektörler bazında değerlendirilerek karşılaştırmaları yapılmıştır. Eğitim seviyeleriyle birlikte iş sağlığı bilgi düzeylerinin ölçümü yapılarak ülkemizdeki boyutu ön plana çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel ve nicel araştırma desenleri kullanılmıştır. İş sağlığı ve güvenliğinin belli sektörlerin incelemeleri yapılarak zorunlu eğitimle birlikte iş sağlığı ve güvenliği bilgi algısı değerlendirilmiş olup, sektörlerin bireyler üzerinde iş sağlığı bilgi soru değişkenleriyle birlikte veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Dökümü alınan veriler IBM SPSS Statistics 22 yazılımıyla analiz edilmiştir. Ayrıca dökümleri çapraz tablo ve bar grafikleri kullanılarak sonuçlar değerlendirmiştir. 19 sorudan

oluşan bilgi anketi 172 katılımcıya uygulanmış ve zorunlu eğitim seviyeleriyle birlikte karşılaştırmaları yapılmıştır.

BÖLÜM 3

ARAŞTIRMA BULGULARI VE İRDELEME

3.1 İSG Algısının Eğitim Bazında Değerlendirilmesi ve Karşılaştırılması

Bu çalışma İş sağlığı ve güvenliğinin algısının inşaat, gıda ve Sağlık sektörlerinin araştırması yapılmış anket yöntemi ile değişkenlerle ve kapalı uçlu sorularla birebir görüşmelerle veriler elde edilmiş ve bu verilerin IBM SPSS Statistics 22 yazılımıyla analiz edilmiş, dökümleri çapraz tablo yöntemi ve bar grafiği tekniğiyle değerlendirmiştir. İş sağlığı ve güvenliği algısının ölçülmesi adına yapılan bu çalışma 172 veri ile belli kriterleri ölçen 19 soru kapsamında değerlendirilmiş ve istatiksel açıdan analiz edilerek sonuçları detaylı bir şekilde yorumlanmıştır.

3.2 Demografik Bilgiler

Çalışmaya ilişkin demografik veriler aşağıda verilmektedir.

Tablo 3.1. Demografik veriler.

Yaş				
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
18'den küçük	4	2,3	2,3	2,3
19-25	31	18,0	18,0	20,3
25-34	70	40,7	40,7	61,0
35 üstü	67	39,0	39,0	100,0
Toplam	172	100,0	100,0	

Cinsiyet				
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
kadın	50	29,1	29,1	29,1
erkek	122	70,9	70,9	100,0
Toplam	172	100,0	100,0	

Hizmet Süresi				
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
0-5	55	32,0	32,0	32,0
6-10	41	23,8	23,8	55,8
11-15	37	21,5	21,5	77,3
16-20	25	14,5	14,5	91,9
20 üstü	14	8,1	8,1	100,0
Toplam	172	100,0	100,0	

Eğitim durumu				
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
İlkokul mezunu	19	11,0	11,0	11,0
ortaokul	20	11,6	11,6	22,7
lise	66	38,4	38,4	61,0
yüksek öğrenim	67	39,0	39,0	100,0
Toplam	172	100,0	100,0	

Vaka işleme özeti			
		N	%
Vakalar	Geçerli	171	99,4
	Dışlanan	1	,6
	Toplam	172	100,0

Güvenilirlik istatistikleri		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha standardize edilmiş	Genel
,707	,756	20

Tablo 3.2. Toplam istatistik

	Skala ortalaması	Ölçek değişkenliği	Düzeltilmiş toplam korelasyon	Kare çoklu korelasyon	Cronbach's Alpha
6331 isg kanununun kamu kurumları ile 50den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerinin isg ve iş yeri hekimi bulundurma zorunluluğu var mıdır?	27,4971	22,769	,266	,304	,697
İş sağlığı ve güvenliği kanun kapsamındaki yetkilerini biliyor musunuz?	27,0000	20,529	,428	,323	,678
Acil durum planı bütün işyerleri için zorunlu mudur?	27,7310	23,668	,253	,220	,699
Risk değerlendirmesinin yapılmasındaki önemin farkında mısınız?	27,4795	22,063	,322	,272	,691
SSK'lı çalışanlara iş güvenliği eğitimlerinin verilmesi ve sağlık kontrollerinin yapılmasının zorunluluğunu biliyor musunuz?	27,7895	24,026	,305	,339	,699
İş yerinde iş kazası ve ramak kala olay meydana geldiğinde yapmanız gerekenleri biliyor musunuz?	27,3450	20,863	,456	,358	,675
İşyerindeki makina, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştığınızda iş verene yada çalışan temsilcisine haber verme yükümlülüğünüz olduğunu biliyor musunuz?	27,7544	23,763	,338	,476	,696
İş kanununun isg ile ilgili hükümleri olmayan veya işveren vekiline isg kanununun 26. madde gereğince idari para cezası hükmünün yer aldığını biliyor musunuz?	27,2515	21,072	,444	,291	,677
İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki iş günü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü, ... sonucunda işverenin sözleşmeyi feshetme yetkisi var mıdır?	27,6959	23,636	,311	,322	,696
Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak iş yeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda sizce iş kazasından sayılır mı?	27,6784	23,725	,274	,373	,698

Tablo 3.2. (devam) Toplam istatistik

İş güvenliğinin temel amacının çalışanları korumak ve ergonomik bir çalışma ortamı yaratmak amaçlı olduğunu biliyor musunuz?	27,7427	23,686	,346	,318	,695
Sigortalının çalıştığı veya işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık halinin "Meslek Hastalığı" tanısı konduğunu biliyor musunuz?	27,6374	23,527	,300	,288	,696
Yangın tüpü kullanmasını biliyor musunuz?	27,6550	23,839	,231	,302	,700
Kişisel Koruyucu Donanım nedir, neden kullanılmalıdır sorusunun cevabını biliyor musunuz?	27,3158	21,806	,333	,333	,690
Türkiye'nin İş Kazalarında Avrupa'da 1. sırada yer aldığını biliyor musunuz?	27,5497	22,590	,479	,367	,683
İş kazalarının en çok ilk saatler içerisinde gerçekleştiğini biliyor musunuz?	27,4795	22,957	,374	,360	,690
Çalıştığınız iş yerinde hangi tür risklerle karşılaşıyorsunuz?	27,1871	23,824	,020	,131	,734
Çalıştığınız yerde ilk yardım eğitimi aldınız mı?	27,6082	23,616	,264	,278	,698
İş yeriniz, çalışan sayısı bakımından hangi kapsamda yer almaktadır?	26,0819	23,299	,091	,136	,722
İş yerinizin tehlike sınıfı aşağıdakilerden hangisidir?	27,1871	22,141	,258	,263	,699

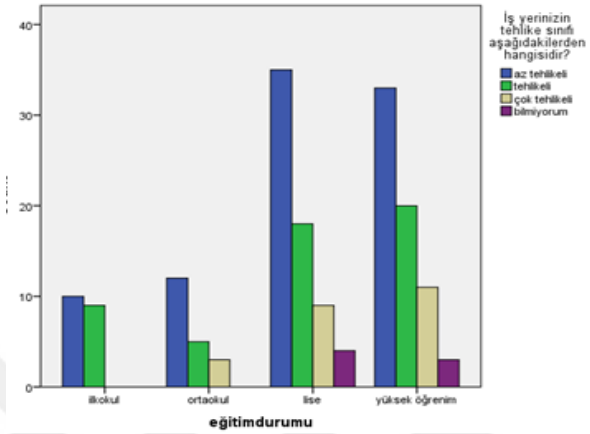
3.3 Algı anketinin sektörler bazında değerlendirilmesi

İş sağlığı ve güvenliği algısının değerlendirilmesi için uygulanan anket sorularının sektörler bazında istatistik döküm sonuçları aşağıda verilmektedir:

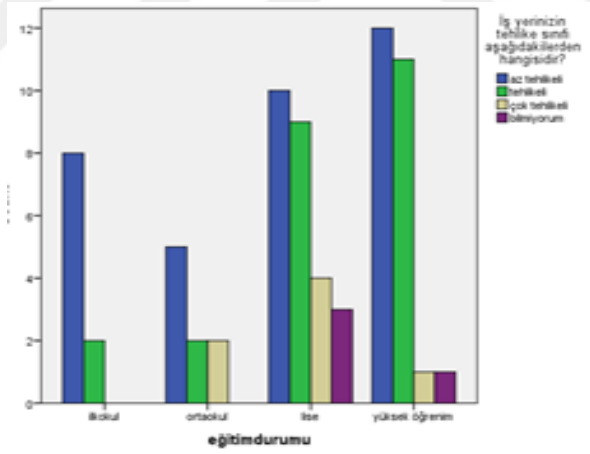
Tablo 3.3. İş yerinizin tehlike sınıfı aşağıdakilerden hangisidir?

Eğitim durumu	İş yerinizin tehlike sınıfı aşağıdakilerden hangisidir?				Toplam
	Az tehlikeli	Tehlikeli	Çok tehlikeli	Bilmiyorum	
İlkokul	10	9	0	0	19
Ortaokul	12	5	3	0	20
Lise	35	18	9	4	66
Yükseköğrenim	33	20	11	3	67
Toplam	90	52	23	7	172

Tablo 3.1 ‘de İş yerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin eğitim boyutunda tehlike sınıflarının bilinerek bilinçli şekilde çalışılmadığı gözlenmiş olup; cevap totalleri incelendiğinde, İş yerinizin tehlike sınıfı nedir? sorusuna 90 kişi Az Tehlikeli, 52 kişi Tehlikeli, 23 kişi Çok Tehlikeli cevabını vermiştir. 7 kişi ise iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli eğitime sahip olmadığından ‘bilmiyorum’ cevabını vermiştir.

Şekil 3.1. Genel 1

Şekil 3.2. Gıda sektörü

Şekil 3.3. İnşaat sektörü

Şekil 3.4. Sağlık sektörü

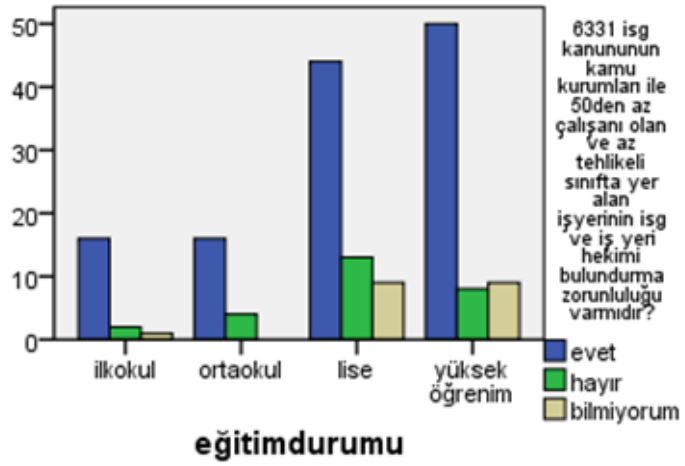
Şekil 3.1' de (genel 1 tabloda) gösterildiği gibi sektör karşılaştırmasında cevapların yüksek oranda "Az Tehlikeli" olarak verildiği görülmektedir. Şekil 3.4'de gösterildiği üzere sağlık sektöründe lise ve yüksek öğrenim eğitimi görmüş kişiler tehlike sınıfı sorusuna ağırlıklı olarak doğru cevap vermişlerdir. Bunun yanı sıra Şekil 3.2 ve Şekil 3.3 'de gösterildiği üzere gıda ve inşaat sektöründe çalışan lise ve yüksek öğrenim görmüş kişilerin kendi sektörlerinin tehlike sınıflarını bile çoğunlukla bilemedikleri gözlemlenmiştir. Bu durum, kişilerin iş güvenliği konusunda yetersiz olduğu ve iş güvenliği eğitimlerine de yeterli ilginin

gösterilmediği anlaşılmaktadır. Yalnızca sağlık sektörü çalışanlarının, çalıştıkları sektörün iş sağlığı ve güvenliği ile benzer içeriklere sahip olması dolayısıyla yöneltilen sorulara genellikle doğru cevap verdikleri gözlemler arasında yer almaktadır.

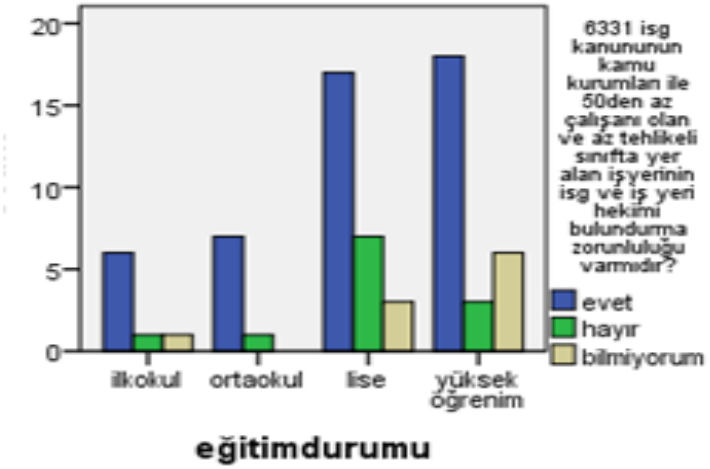
Tablo 3.4. 6331 İSG kanununun kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerinin İSG ve iş yeri hekimi bulundurma zorunluluğu var mıdır?

Eğitim durumu		6331 isg kanununun kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerinin isg ve iş yeri hekimi bulundurma zorunluluğu var mıdır?			Toplam
		Evet	Hayır	Bilmiyorum	
	İlkokul	16	2	1	19
	Ortaokul	16	4	0	20
	Lise	44	13	9	66
	Yükseköğrenim	50	8	9	67
Toplam		126	27	19	172

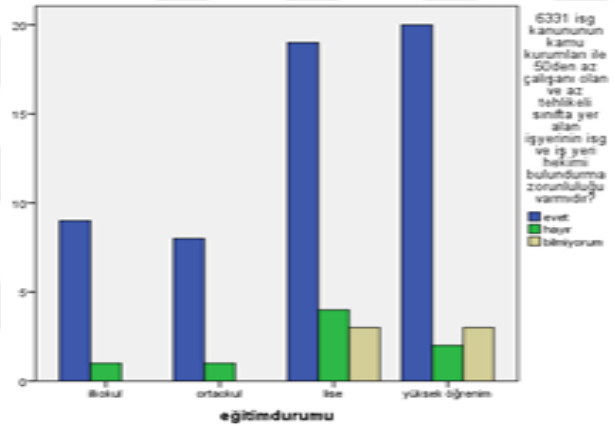
Tablo 3.2' de İşyerinde çalışanların sayıları bakımından ayrılan uzman ve hekim bulundurulma zorunluluk bilgisinin 126 kişinin evet, 27 kişinin hayır, 9 kişinin bilmiyorum cevabı verdiği örülmüştür.

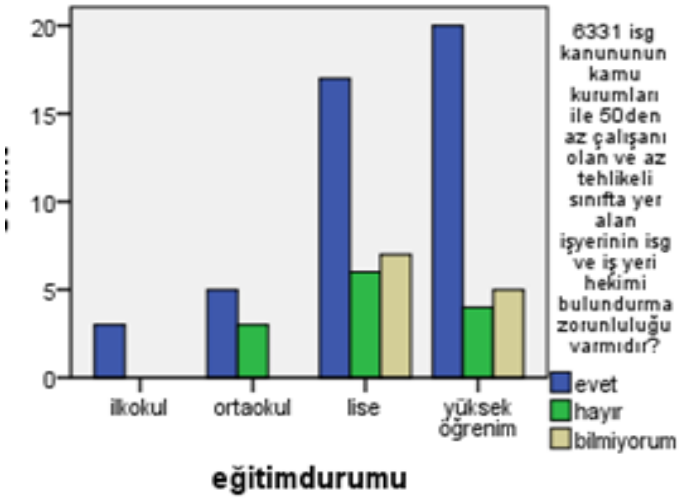
Şekil 3.5. Genel 2

Şekil 3.6. Gıda sektörü

Şekil 3.7. İnşaat sektörü

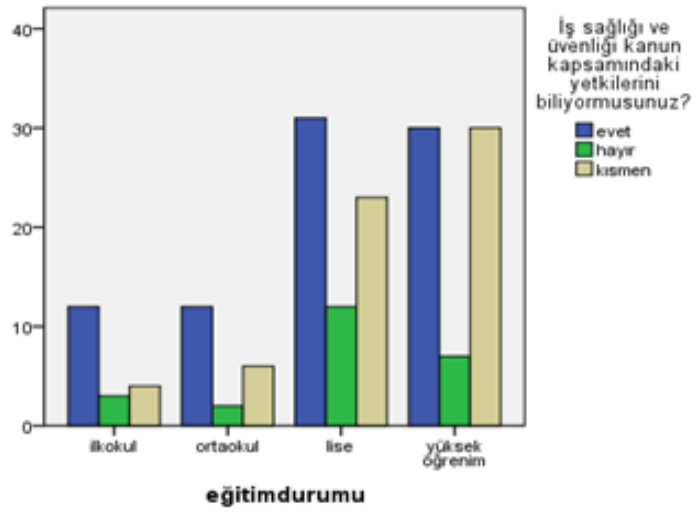
Şekil 3.8. Sağlık sektörü

Tablo 3.2 ve Şekil 2.4, Şekil 2.5, Şekil 2.6'da görüldüğü üzere sektörler bazında incelendiğinde, bütün sektörlerin orantılı olarak evet cevabı vererek iş sağlığı ve güvenliğinin kişisel sayı bakımından ve tehlike boyutu olarak iş sağlığı ve uzmanı bulundurulma zorunluklarının varlığının bilincinde oldukları gözlenmiştir.

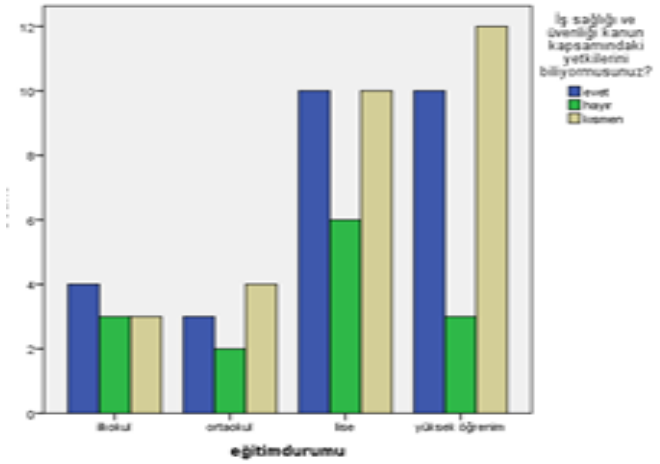
Tablo 3.5. İş sağlığı ve güvenliği kanun kapsamındaki yetkilerini biliyor musunuz?

Eğitim durumu		İş sağlığı ve güvenliği kanun kapsamındaki yetkilerini biliyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
	İlkokul	12	3	4	19
	Ortaokul	12	2	6	20
	Lise	31	12	23	66
	Yükseköğrenim	30	7	30	67
Toplam		85	24	63	172

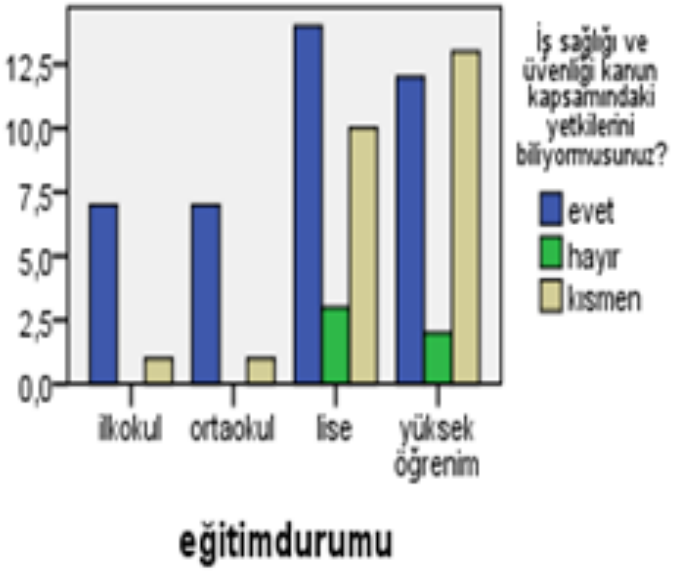
Tablo 3.3'de İş sağlığı ve güvenliği kanununun çalışanlar tarafında bilinç boyutları ölçülmüş ve 85'i evet, 24'ü hayır, 63 'ü kısmen cevabını vermiştir.

Şekil 3.9. Genel 3

Şekil 3.10. Gıda sektörü

Şekil 3.11. İnşaat sektörü

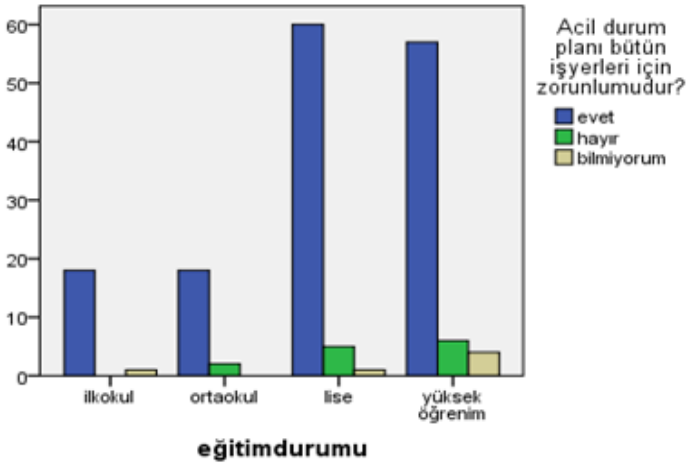
Şekil 3.12. Sağlık sektörü

Şekil 3.9, şekil 3.10, şekil 3.11 ve şekil 3.12'de sektörlerinin iş sağlığı ve güveliği kanununun yetkilerinin çok az kişi tarafından bilinçli olarak cevaplandığı görülmektedir. Eğitim seviyelerine bazında değerlendirildiğinde; yüksek öğrenim ve lise eğitimi görmüş olanların ağırlıklı olarak kanun kapsamındaki yetkilerin bilinci konusunda yetersiz kaldıkları görülmüştür. Genel sektörler dağılımında ise; kısmen cevabının diğer cevaplara oranla ön plana çıktı gözlemlenmiştir.

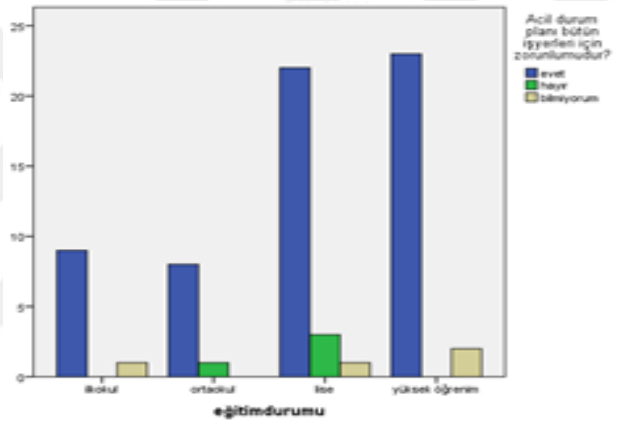
Tablo 3.6. Acil durum planı bütün işyerleri için zorunlu mudur?

Eğitim durumu	Acil durum planı bütün işyerleri için zorunlu mudur?			Toplam
	Evet	Hayır	Bilmiyorum	
İlkokul	18	0	1	19
Ortaokul	18	2	0	20
Lise	60	5	1	66
Yükseköğrenim	57	6	4	67
Toplam	153	13	6	172

Tablo 3.4 'te Acil durum planlarının her sektör için gerekli olduğu kanısını taşıyanların sayıları 153'ken, hayır cevabı 13, bilmiyorum yanıtında olanların sayısı ise 6 dır.

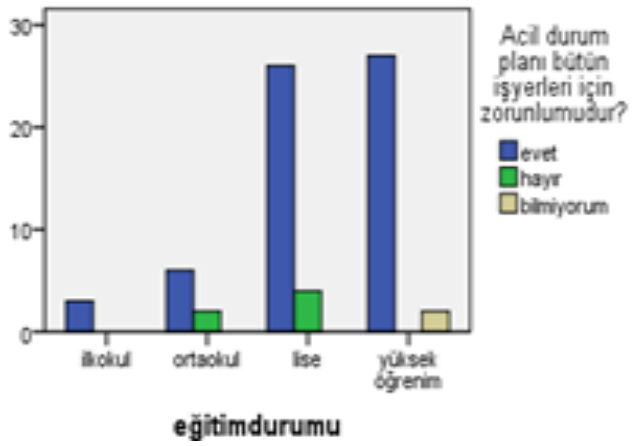
Şekil 3.13. Genel 4

Şekil 3.14. Gıda sektörü

Şekil 3.15. İnşaat sektörü

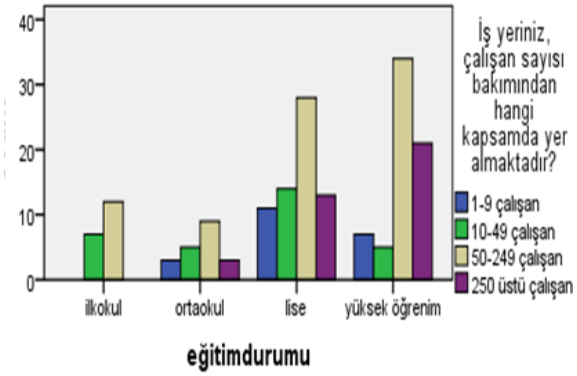
Şekil 3.16. Sağlık sektörü

Acil durum planlarının her sektör için gerekli olduğu kanısını taşıyanların sektör karşılaştırmasında elde edilen sonuçlar neticesinde; şekil 3.13 genel, şekil 3.14 gıda, şekil 3.15 inşaat, şekil 3.16 sağlık' sektörlerinde görüldüğü üzere; acil durum planlarının yapılması işyerlerinde oluşabilecek risklere karşı iş yerindeki bireyleri hazırlıklı olma amacını güden bir dizi planı hazırlanması gerektiği kanısını doğurmuştur.

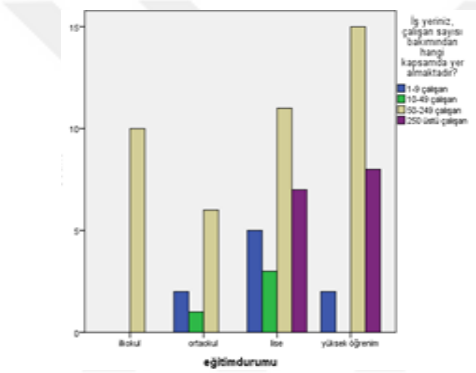
Tablo 3.7. İş yeriniz, çalışan sayısı bakımından hangi kapsamda yer almaktadır?

Eğitim durumu	İş yeriniz, çalışan sayısı bakımından hangi kapsamda yer almaktadır?				Toplam
	1-9 çalışan	10-49 çalışan	50-249 çalışan	250 üstü çalışan	
İlkokul	0	7	12	0	19
Ortaokul	3	5	9	3	20
Lise	11	14	28	13	66
Yükseköğrenim	7	5	34	21	67
Toplam	21	31	83	37	172

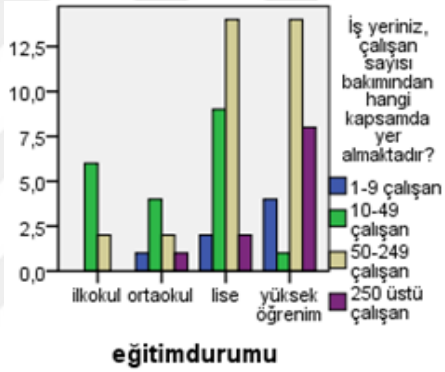
Tablo 3.5'de İşyerlerinin çalışan sayıları bakımından oranlarının bilinci 1-9 arası çalışanlar 21 kişi, 10-49 arası çalışanlar 31 kişi, 50-249 arası çalışanların 83 kişi, 250 ve üzeri çalışanlar ise 37 kişi olarak yorumlanmıştır.

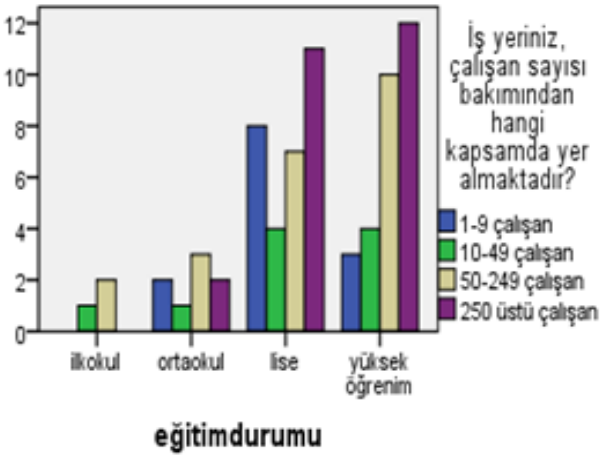
Şekil 3.17. Genel 5

Şekil 3.18. Gıda sektörü

Şekil 3.19. İnşaat sektörü

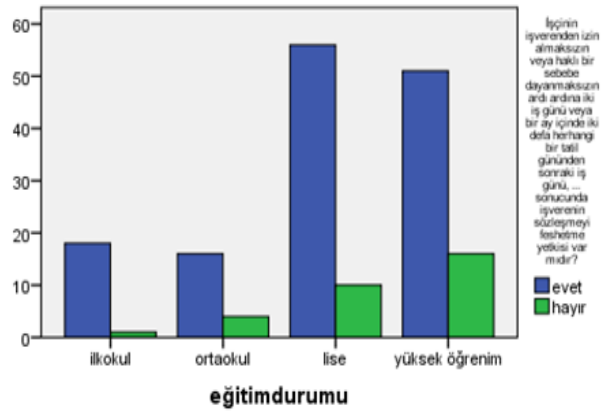
Şekil 3.20. Sağlık sektörü

İşyerlerinin çalışan sayıları bakımından oranlarının bilinci olarak incelendiğinde; şekil 3.17, şekil 3.18, şekil 3,19, şekil 3.20 sektör değerlendirmeleri ve eğitim karşılaştırmaları yapıldığında, hepsinin kişisel olarak çalışma ortamlarında yaptıkları işleklerdeki risklere karşılık olarak verilen eğitimlerin bilincinde oldukları ve verilen cevapların doğru orantılı olarak ilerlediği gözlemlenmiştir.

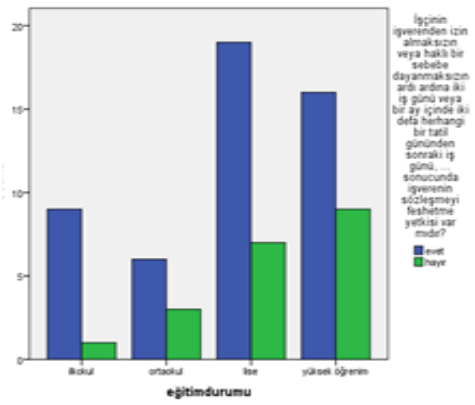
Tablo 3.8. İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki iş günü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü, sonucun da işverenin sözleşmeyi feshetme yetkisi var mıdır?

Eğitim durumu		İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki iş günü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü, sonucunda işverenin sözleşmeyi feshetme yetkisi var mıdır?		Toplam
		Evet	Hayır	
	İlkokul	18	1	19
	Ortaokul	16	4	20
	Lise	56	10	66
	Yükseköğrenim	51	16	67
Toplam		141	31	172

Tablo 3.6 ‘da İş konumumuzla orantılı olan feshetme yetkisinin olup olmadığı kanısına varılmak istenilen anket analiz sonucuna verilen cevaplardan yetkilerinin farkında olanların; 141 kişi evet farkında olmayanların ise 31 kişi olduğu görülmüştür.

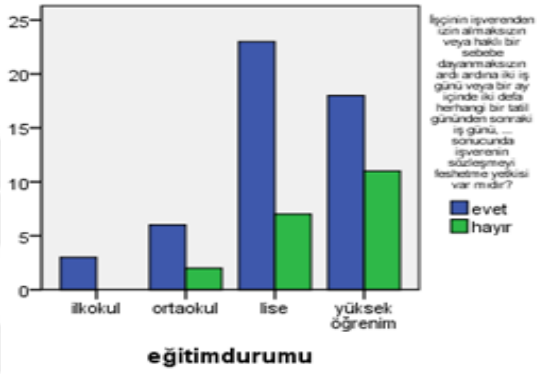
Şekil 3.21. Genel 6

Şekil 3.22. Gıda sektörü

Şekil 3.23. İnşaat sektörü

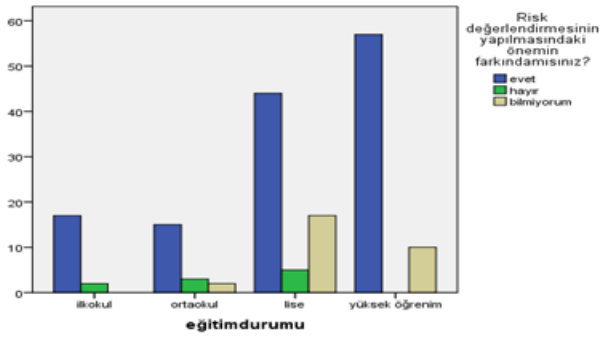
Şekil 3.24. Sağlık sektörü

Şekil 3.21 genel, şekil 3.22 gıda, şekil 3.23 inşaat ve şekil 3.24 sağlık sektörleri ayrı ayrı incelendiğinde verilen cevapların birbirleri arasında bariz farkların olmadığı ve çalışanların feshetme konusunda yetkilerinin olduğu bilincinin yer aldığı gözlemlenmiştir.

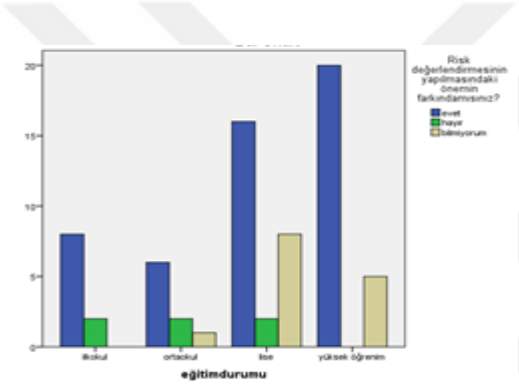
Tablo 3.9. Risk değerlendirmesinin yapılmasındaki önemin farkında mısınız?

Eğitim durumu		Risk değerlendirmesinin yapılmasındaki önemin farkında mısınız?			Toplam
		Evet	Hayır	Bilmiyorum	
	İlkokul	17	2	0	19
	Ortaokul	15	3	2	20
	Lise	44	5	17	66
	Yükseköğrenim	57	0	10	67
Toplam		133	10	29	172

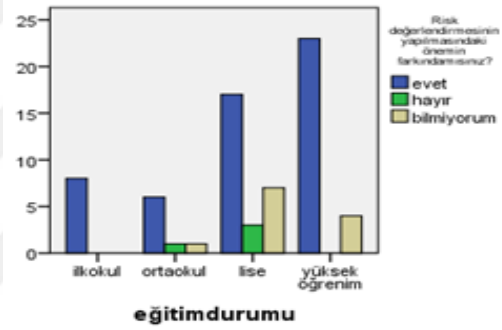
Tablo 3.7 ‘de risk değerlendirmesi farkındalığı ölçme sorusunda; 133 kişinin evet, 10 kişinin hayır, 29 kişinin bilmiyorum cevabını vererek tarafsız kaldıkları görülmüştür.

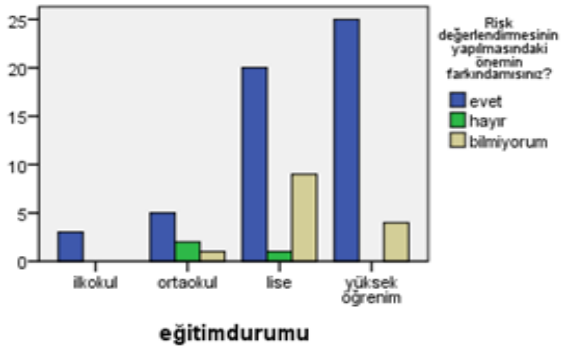
Şekil 3.25. Genel 7

Şekil 3.26. Gıda sektörü

Şekil 3.27. İnşaat sektörü

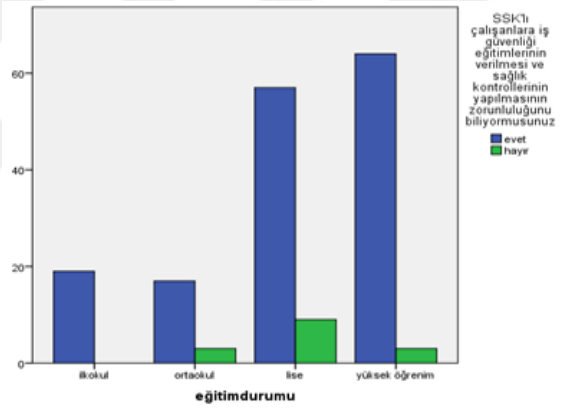
Şekil 3.28. Sağlık sektörü

Tablo 3.7 ve sektörlerinde verilen cevaplar incelendiğinde; risk değerlendirmesi farkındalık ölçeği sorusunda iş yerinde oluşabilecek herhangi bir olumsuzluğun bilinmesi adına ön görülecek çalışmaların yapılması ve değerlendirilmeye alınması gerektiği görülmüştür.

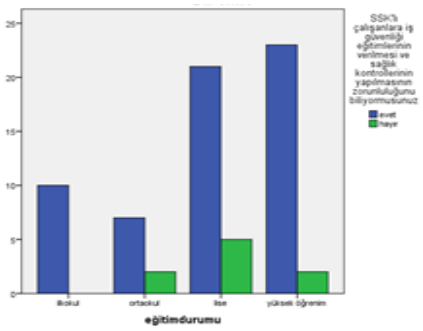
Tablo 3.10. SSK'lı çalışanlara iş güvenliği eğitimlerinin verilmesi ve sağlık kontrollerinin yapılmasının zorunluluğunu biliyor musunuz?

Eğitim durumu		SSK'lı çalışanlara iş güvenliği eğitimlerinin verilmesi ve sağlık kontrollerinin yapılmasının zorunluluğunu biliyor musunuz?		Toplam
		Evet	Hayır	
	İlkokul	19	0	19
	Ortaokul	17	3	20
	Lise	57	9	66
	Yükseköğrenim	64	3	67
Toplam		157	15	172

Tablo 3.8 de SSK'lı çalışanların belli eğitimler alarak bilinçli şekilde işlerini idam ettirebilmeleri ve hangi sektör olursa olsun sağlık periyodik bakımlarının yaptırılması gerekliliğinin bilinci olarak cevap verenlerin sayısına kişi bazında bakıldığında; 157 kişi evet cevabı verilirken, 15 kişinin hayır cevabı verdiği tespit edilmiştir.

Şekil 3.29. Genel 8

Şekil 3.30. Gıda sektörü

Şekil 3.31. İnşaat sektörü

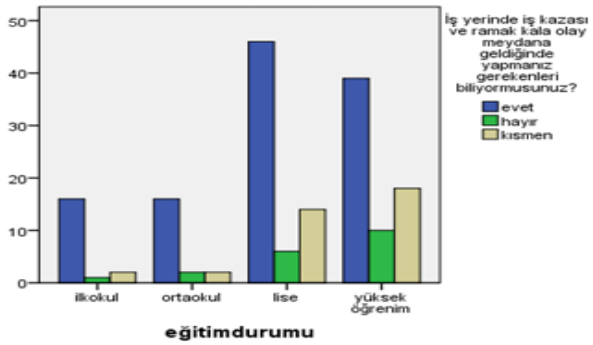
Şekil 3.32. Sağlık sektörü

Şekil 3.29, şekil 3.30, şekil 3.31, şekil 3.32'de istatistik dökümüm sonuçları değerlendirildiğinde SSK'lı çalışanların belli eğitimler alarak bilinçli şekilde işlerini idam ettirebilmeleri ve hangi sektör olursa olsun sağlık periyodik bakımlarının yaptırılması zorunluluğunun bilincinde olarak cevap verdikleri gözlenmiştir.

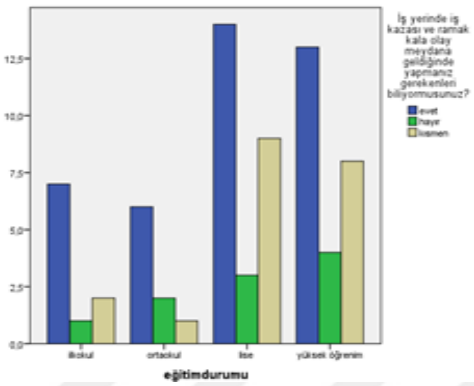
Tablo 3.11. İş yerinde iş kazası ve ramak kala olay meydana geldiğinde yapmanız gerekenleri biliyor musunuz?

	İş yerinde iş kazası ve ramak kala olay meydana geldiğinde yapmanız gerekenleri biliyor musunuz?			
Eğitim durumu	Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
İlkokul	16	1	2	19
Ortaokul	16	2	2	20
Lise	46	6	14	66
Yükseköğrenim	39	10	18	67
Toplam	117	19	36	172

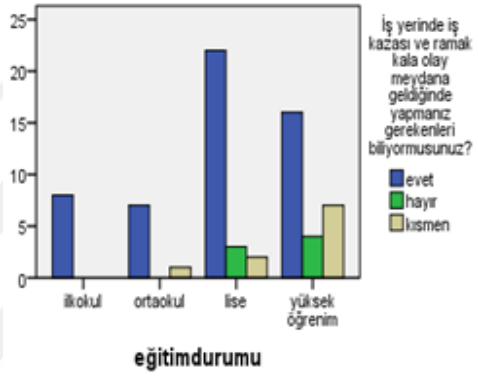
Tablo 3.9 'da Çalışanların iş yerinde meydana gelebilecek olaylar karşındaki tepki bilinçlerinin ölçülmesinde; 117 kişinin evet ,19 kişinin hayır, 36 kişinin kısmen tahmini cevapları verdiğini görülmektedir.

Şekil 3.33. Genel 9

Şekil 3.34. İnşaat sektörü

Şekil 3.35. İnşaat sektörü

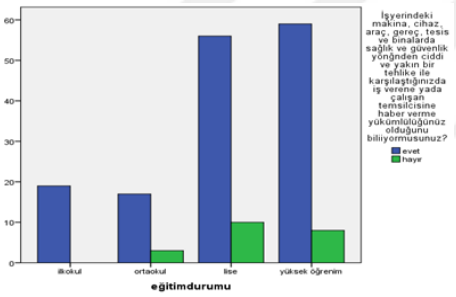
Şekil 3.36. Sağlık sektörü

Tablo 3.9 ve sektörler ayrı ayrı incelenerek karşılaştırmaları yapıldığında; evet ve tahmini cevap olan kısmen şıkkının ağırlıklı olarak ön plana çıktığı şekil 3.33, şekil 3.34, şekil 3.35, şekil 3.36 görülmektedir. Bu detaylar göz önüne alındığında İş sağlığı güvenliği eğitimlerin daha detaylı ve düzenli aralıklarla verilmesi gerektiği kanısına varılmaktadır.

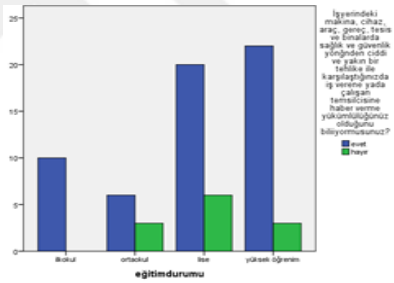
Tablo 3.12. İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştığınızda işverene ya da çalışan temsilcisine haber verme yükümlülüğünüz olduğunu biliyor musunuz?

Eğitim durumu	İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştığınızda işverene ya da çalışan temsilcisine haber verme yükümlülüğünüz olduğunu biliyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
İlkokul	19	0	19
Ortaokul	17	3	20
Lise	56	10	66
Yükseköğrenim	59	8	67
Toplam	151	21	172

Tablo 3.10'da İş yerinde bulunan herhangi bir malzeme ya da çevrede oluşabilecek risk olasılıklarına karşılık haber verme bilinci incelendiğinde, bilincin doğru şekilde oluştuğu 151 kişinin evet, sadece 21 kişinin hayır cevabını vererek yükümlülüklerinin farkında olmadan iş hayatlarını devam etirdiklerini görmekteyiz.

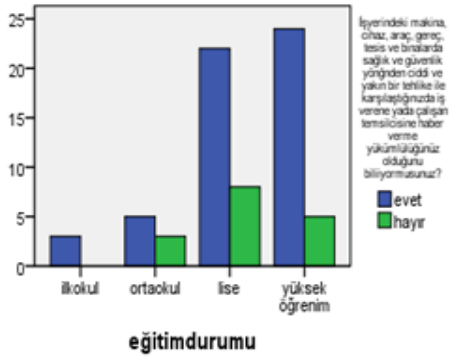
Şekil 3.37. Genel 10

Şekil 3.38. Gıda sektörü

Şekil 3.39. İnşaat Sektörü

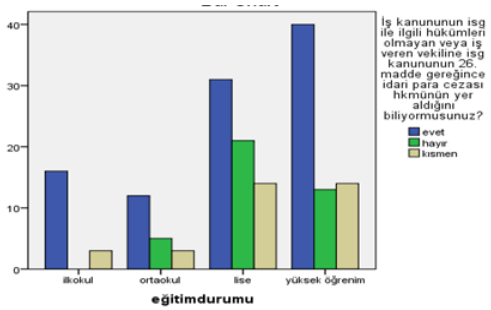
Şekil 3.40. Sağlık sektörü

Tablo 3.10 ve sektör karşılaştırmalarında şekil 3.37, şekil 3.38, şekil 3.39, şekil 3.40'ta görüldüğü üzere İş sağlığı ve güvenliğinin mevzuatlar gereği vermiş olduğu yetkilerin lise ve yükseköğrenim mezunlarınca bilinçli bir şekilde cevaplanarak evet şıkkının yoğunluğu gözlemlenmiştir.

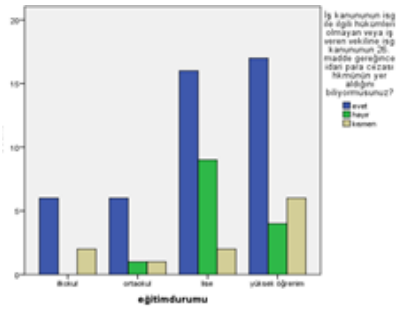
Tablo 3.13. İş kanununun isg ile ilgili hükümleri olmayan veya işveren vekiline isg kanununun 26. madde gereğince idari para cezası hükmünün yer aldığını biliyor musunuz?

Eğitim durumu	İş kanununun isg ile ilgili hükümleri olmayan veya işveren vekiline isg kanununun 26. madde gereğince idari para cezası hükmünün yer aldığını biliyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	Kısmen	
İlkokul	16	0	3	19
Ortaokul	12	5	3	20
Lise	31	21	14	66
Yükseköğrenim	40	13	14	67
Toplam	99	39	34	172

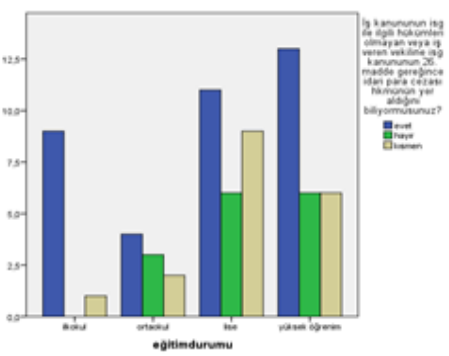
Tablo 3.11 'de İş sağlığı ve güvenliğinin genel anlamda bilinci yerleşmiş olsada detay boyutunda incelendiğinde sadece mevzu bahsi geçen konuların bilinmesiyle sınırlı kaldığı gözlenmiş ve idari para cezalarının belli maddelerce mevzuatta yer almasına rağmen 99 kişinin evet, 39 kişinin hayır cevabını ve 34 kişinin ise; kısmen cevaplarını vererek tarafsız hareket ettikleri görülmüştür.

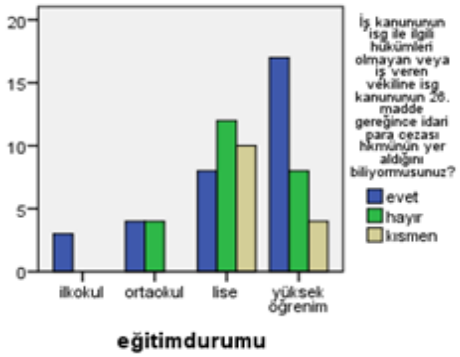
Şekil 3.41. Genel 11

Şekil 3.42. Gıda sektörü

Şekil 3.43. İnşaat sektörü

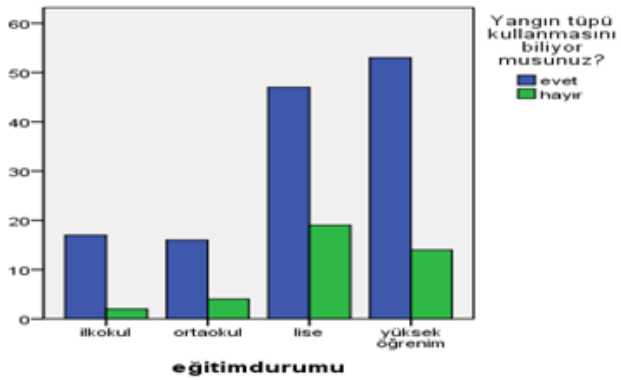
Şekil 3.44. Sağlık sektörü

Tablo 3.11 ve şekil 3.41, şekil 3.42, şekil 3.43, şekil 3.44'te bakıldığında; eğitim seviyeleri karşılaştırmalarında örneklem gruplarının vermiş oldukları cevaplar ayrı ayrı sektörler incelendiğinde; lise ve yüksek öğrenim görmüş olanların idari cezalar boyutunda genel olarak evet cevaplarını vermiş olmasına rağmen şekil 3.42 gıda sektöründe ilkokul sevisinde bulunanlarında idari boyuttaki para cezaları hükümlerinin yer aldığı bilincinde oldukları gözlenmiştir. Genellikle hayır ve tarafsız olan kısmen cevaplarının da büyük oranda yer kapladığı gözlemlenmiştir.

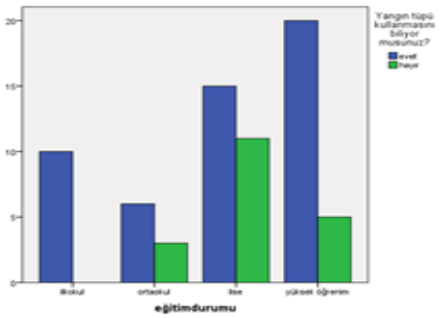
Tablo 3.14. Yangın tüpü kullanmasını biliyor musunuz?

Eğitim durumu		Yangın tüpü kullanmasını biliyor musunuz?		Toplam
		Evet	Hayır	
	İlkokul	17	2	19
	Ortaokul	16	4	20
	Lise	47	19	66
	Yükseköğrenim	53	14	67
Toplam		133	39	172

Tablo 3.12 'de yangın tüpü kullanımının inşaat, gıda, sağlık sektörlerinin çapraz tablolamada genellemiş bilgi bazında incelendiğinde; 133 kişinin evet, 39 kişinin hayır cevaplarında bulundukları görülmüştür.

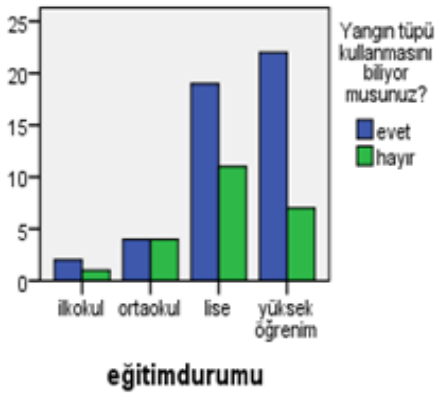
Şekil 3.45. Genel 12

Şekil 3.46. Gıda sektörü

Şekil 3.47. İnşaat sektörü

Şekil 3.48. Sağlık sektörü

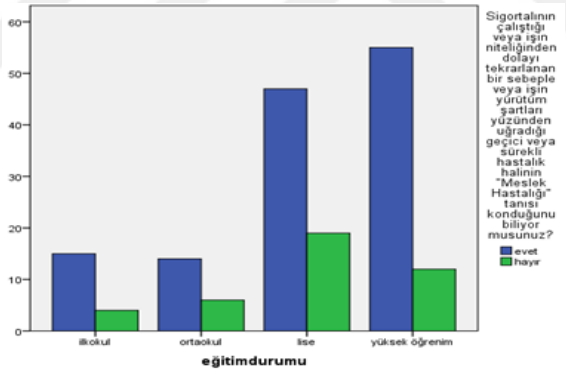
Şekil 3.45 genel grafikle birlikte şekil 3.46 gıda, şekil 3.47 inşaat, şekil 3.48 sağlık genel bütün sektörlerin evet şıkkının cevaplandığı gözlenmiştir. Ancak Sadece iş güvenliği alanı dışında da genel yangın tüpü eğitiminin alınması ve hayati yaşam standardında da olabilecek belli risklere karşılık eğitim seviyesi yüksek öğrenim

olanlar dışında kalanlarında bu konuya önem vermesi gerektiği düşüncesini ön plana çıkarmaktadır.

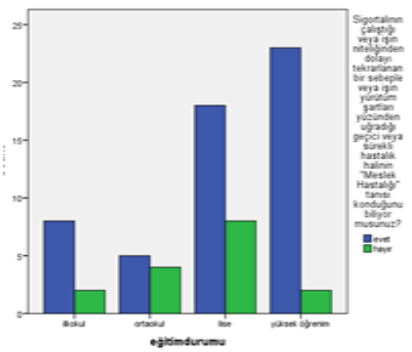
Tablo 3.15. Sigortalının çalıştığı veya işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık halinin "Meslek Hastalığı" tanısı konduğunu biliyor musunuz?

Eğitim durumu		Sigortalının çalıştığı veya işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık halinin "Meslek Hastalığı" tanısı konduğunu biliyor musunuz?		Toplam
		Evet	Hayır	
	İlkokul	15	4	19
	Ortaokul	14	6	20
	Lise	47	19	66
	Yükseköğrenim	55	12	67
Toplam		131	41	172

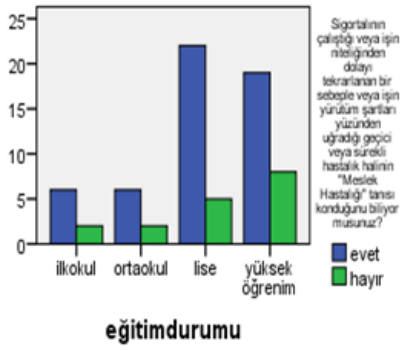
Tablo 3.13 ‘de Meslek hastalığı tanısının analiz sonuçlarında; 131 kişinin evet, 41 kişinin hayır cevabı vererek bilgileri olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

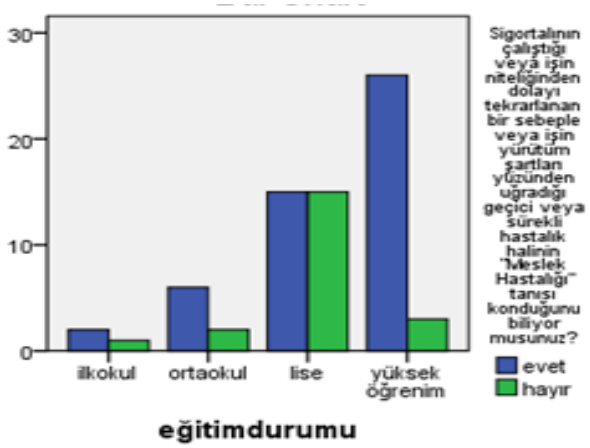
Şekil 3.49. Genel 13

Şekil 3.50. Gıda sektörü

Şekil 3.51. İnşaat sektörü

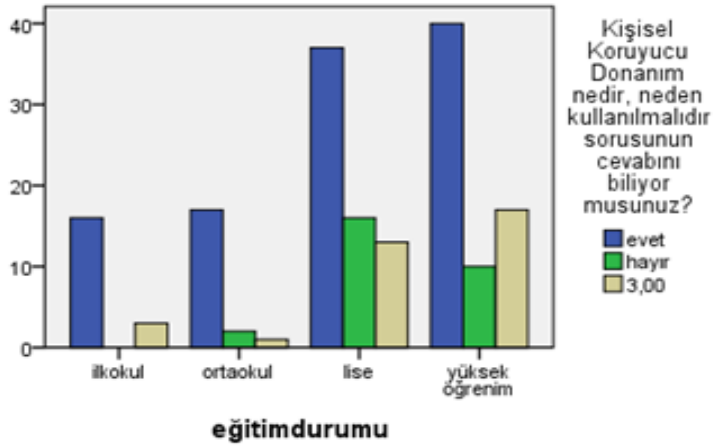
Şekil 3.52. Sağlık sektörü

Şekil 3.49, şekil 3.50, şekil 3.51'de analiz dökümleri incelendiğinde; iş hayatı boyunca sürekli olarak maruz kaldığı olumsuzluklar karşında oluşan rahatsızlıkların hastalık oluşturabileceğini bütün sektörlerde bilinçli bir şekilde yorumlanmıştır. Ancak şekil 3.52 sağlık sektöründe çalışanların cevaplama oranlarında eğitim durumu dikkate alındığında aradaki oranların farkları dikkat çekmektedir. Eğitim seviyesi konumunda değerlendirmeler baz alındığında ilkokul ve ortaokul seviyelerinde olanlarının bu bilgiden noksan oldukları gözlemlenmiştir.

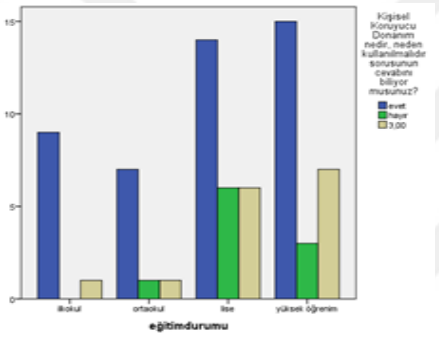
Tablo 3.16. Kişisel koruyucu donanım nedir, neden kullanılmalıdır sorusunun cevabını biliyor musunuz

Eğitim durumu	Kişisel Koruyucu Donanım nedir, neden kullanılmalıdır sorusunun cevabını biliyor musunuz?			Toplam
	Evet	Hayır	3,00	
İlkokul	16	0	3	19
Ortaokul	17	2	1	20
Lise	37	16	13	66
Yükseköğrenim	40	10	17	67
Toplam	110	28	34	172

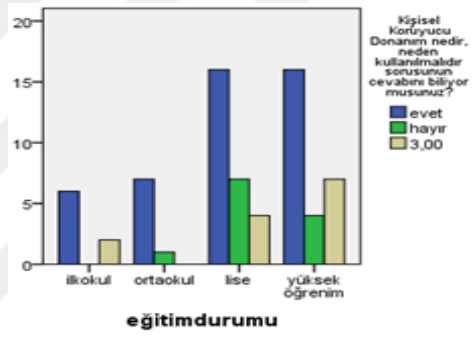
Tablo 3.14'de Kişisel koruyucu donanımın ne olduğu ve neden kullanılması gerektiği bilgisine 110 kişi evet, 28 kişi hayır, 34 kişi bilmiyorum cevapları verilmiştir.

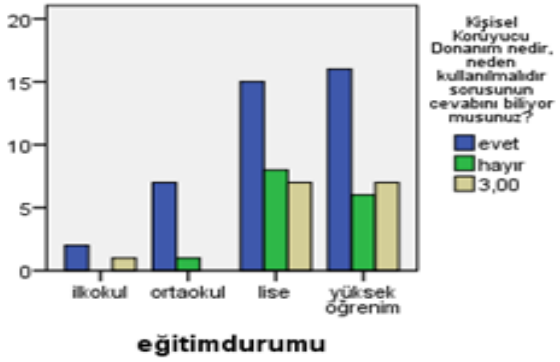
Şekil 3.53. Genel 14

Şekil 3.54. Gıda sektörü

Şekil 3.55. İnşaat sektörü

Şekil 3.56. Sağlık sektörü

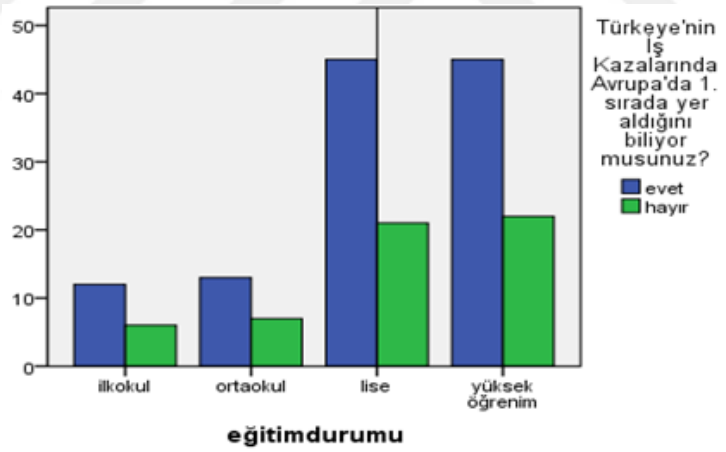
Şekil 3.53 genel ve şekil 3.54 gıda, şekil 3.55 inşaat, şekil 3.56 sağlık sektörlerinin incelenen grafikleri sonucunda; iş hayatında zarar verecek olumsuzluklara karşılık engelleyebilecek malzemelerin kullanımlarının bilincinde olanların yüzdelerinin ağırlıklı olduğu görülmüştür. Ancak

hayır ve bilmiyorum cevaplarının da önemsenmeyecek kadar yer kapladığı gözlenmiştir. Bu durum çalışanların kişisel koruyucu donanımın konusunda bilinçlendirmeleri gerektiği gözlemlenmiştir.

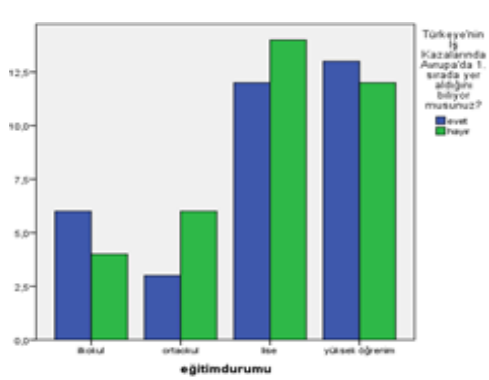
Tablo 3.17. Türkiye'nin iş kazalarında Avrupa'da 1. sırada yer aldığını biliyor musunuz?

Eğitim durumu	Türkiye'nin İş Kazalarında Avrupa'da 1. sırada yer aldığını biliyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
İlkokul	12	6	18
Ortaokul	13	7	20
Lise	45	21	66
Yükseköğrenim	45	22	67
Toplam	115	56	171

Tablo 3.15' de ILO(uluslararası çalışma örgütü) ve WHO(dünya sağlık örgütü)'nün İş kazalarının oranları incelendiğinde ülkemizin Avrupa'da 1.sırada yer aldığı görülmüştür. Baz alınan sektörlerin genel dökümleri incelendiğinde oranların bilincinde olup evet cevabı verenlerin kişi sayısı 115 iken, hayır cevabı verenlerin sayısı 56 dır.

Şekil 3.57. Genel 15

Şekil 3.58. Gıda sektörü

Şekil 3.59. İnşaat sektörü

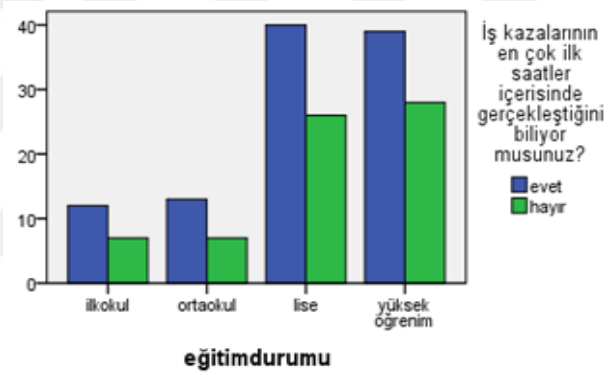
Şekil 3.60. Sağlık sektörü

Şekil 3.57, şekil 3.58, şekil 3.59, şekil 3.62'de genel analiz dökümlerine bakıldığında; eğitimle orantılı olarak lise ve yüksek öğrenim görenlerin evet şıkkının ön plana çıktığı gözlenirken, sektörlerin ayrı incelendiğinde; şekil 3.58 gıda çalışanlarının lise ve yüksek öğrenim görenlerin evet ve hayır cevaplarının birbirini karşıladığı yorumunu gözlemlenirken, şekil 3.59, inşaat şekil 3.60 sağlık sektörlerinde eğitim seviyelerine göre ve lise ve yüksek öğrenim boyutunda olanların evet cevabının ağırlıklı olarak işaretlendiği grafik dökümlerinde gözlemlenmiştir.

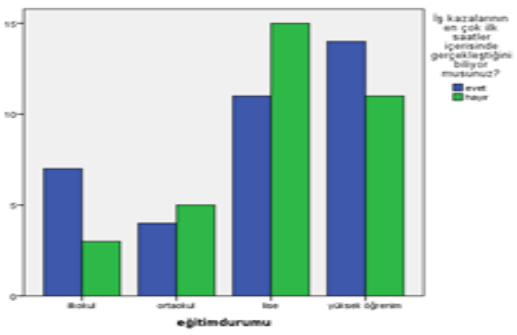
Tablo 3.18. İş kazalarının en çok ilk saatler içerisinde gerçekleştiğini biliyor musunuz?

Eğitim durumu	İş kazalarının en çok ilk saatler içerisinde gerçekleştiğini biliyor musunuz?		Toplam
	Evet	Hayır	
İlkokul	12	7	19
Ortaokul	13	7	20
Lise	40	26	66
Yükseköğrenim	39	28	67
Toplam	104	68	172

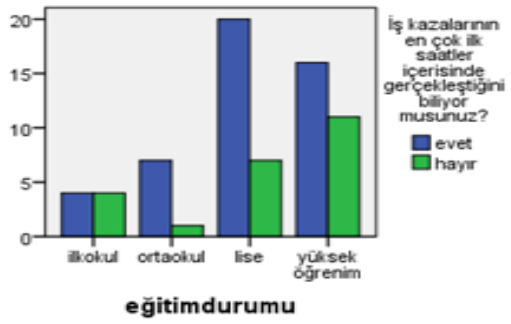
Tablo 3.16 ‘da İş kazalarının genellikle ilk saatler içerisinde gerçekleştiğini düşünenlerin sayısı 104 kişi iken, 68 kişinin hayır cevabını vererek konu hakkında bilgilerinin olmadığı gözlenmiştir.

Şekil 3.61. Genel 16

Şekil 3.62. Gıda sektörü

Şekil 3.63. İnşaat sektörü

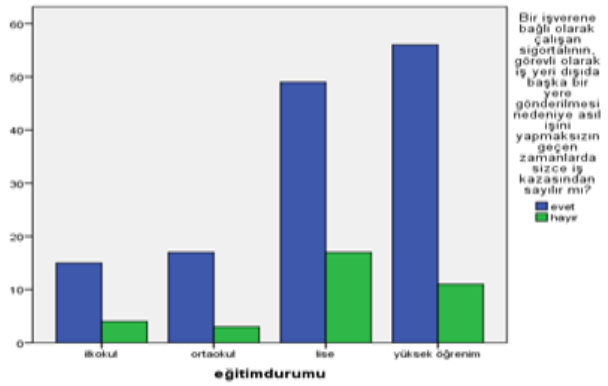
Şekil 3.64. Sağlık sektörü

Şekil 3.61, şekil 3.62, şekil 3.63, şekil 3.64'de görüldüğü üzere; bütün sektörlerde iş kazalarının gerçekleşme zamanlarının bilinmediği görülmüş olup, verilen eğitimlerde çalışanların bu konuda bilincinin geliştirilmesi farkındalığının ön plana çıktığı gözlenmiştir.

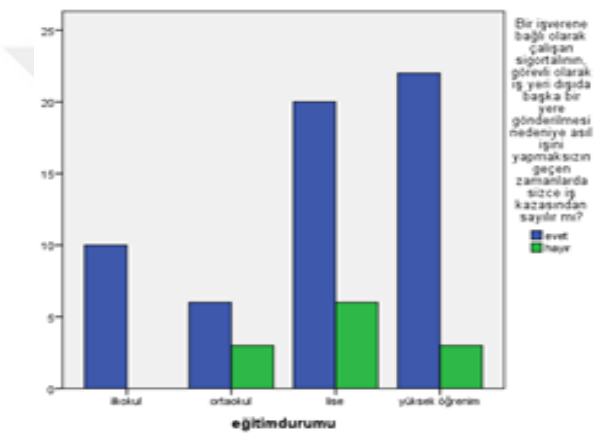
Tablo 3.19. Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak iş yeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda sizce iş kazasından sayılır mı?

Eğitim durumu	Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak iş yeri dışı da başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda sizce iş kazasından sayılır mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
İlkokul	15	4	19
Ortaokul	17	3	20
Lise	49	17	66
Yükseköğrenim	56	11	67
Toplam	137	35	172

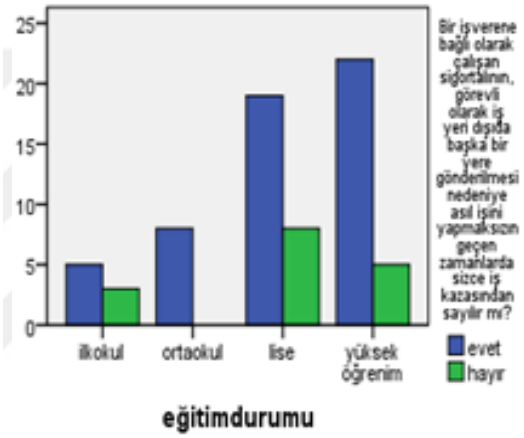
Tablo 3.17 'de Sigortalı çalışanların iş alanları dışında görevlendirmeleri sonucunda oluşabilecek kazaların iş kazası boyunda değerlendirildiği bilgisine 137 kişinin evet, 35 kişinin hayır cevaplarını verdikleri SPSS tablo dökümlerinde görülmektedir.

Şekil 3.65. Genel 17

Şekil 3.66. Gıda sektörü

Şekil 3.67. İnşaat sektörü

Şekil 3.68. Sağlık sektörü

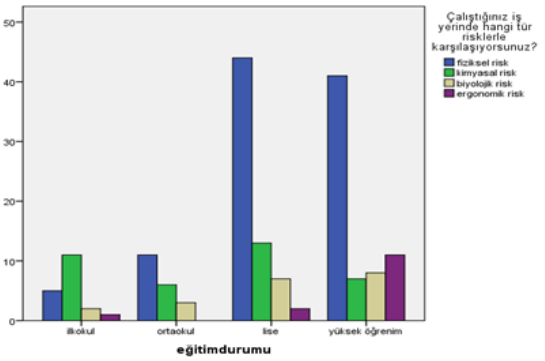
Çapraz tablo ve şekil 3.65, şekil 3.66, şekil 3.67, şekil 3.68 değerlendirilmeye alındığında; asıl işini yapmaksızın geçen zamanda oluşabilecek olumsuzlukların

sebebiyet verdiği durumların çalışma sürelerine dahil olduğu sektörlerce bilinçli olarak evet cevabını verdikleri gözlenmiştir.

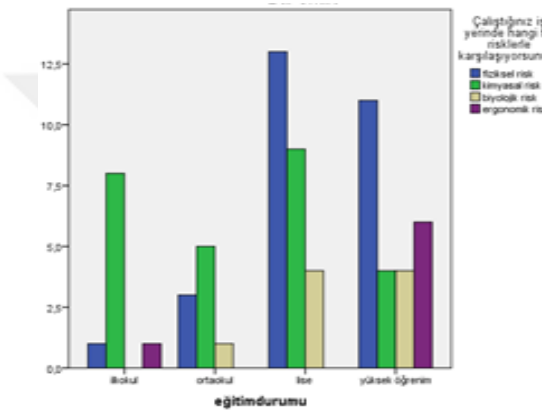
Tablo 3.20. Çalıştığınız iş yerinde hangi tür risklerle karşılaşıyorsunuz?

Eğitim durumu	Çalıştığınız iş yerinde hangi tür risklerle karşılaşıyorsunuz?				Toplam
	Fiziksel risk	Kimyasal risk	Biyolojik risk	Ergonomik risk	
İlkokul	5	11	2	1	19
Ortaokul	11	6	3	0	20
Lise	44	13	7	2	66
Yükseköğrenim	41	7	8	11	67
Toplam	101	37	20	14	172

Tablo 3.18'de Çalıştığınız iş yerinde iş sektörlerine bağlı olarak risk durumlarından oluşabilecek tehlike seviyelerine verilen cevaplarında 101 kişinin fiziksel risk, 37 kişinin kimyasal risk, 20 kişinin biyolojik risk ve 14 kişinin ergonomik riskle karşılaştıkları bilgisine ulaşılmaktadır.

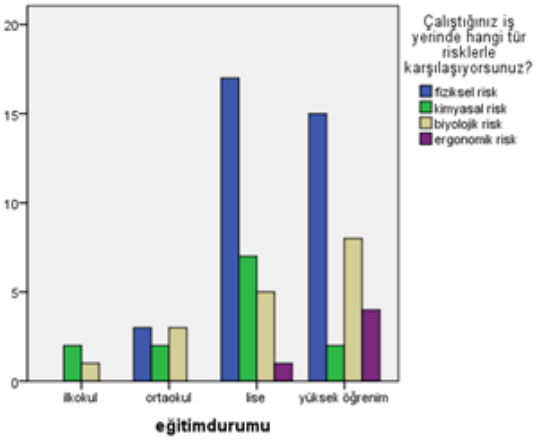
Şekil 3.69. Genel 18

Şekil 3.70. Gıda sektörü

Şekil 3.71. İnşaat sektörü

Şekil 3.72. Sağlık sektörü

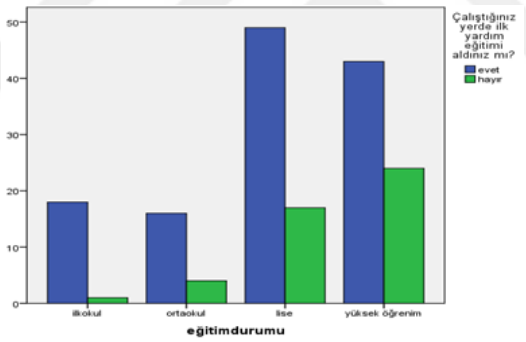
Şekil 3.69, şekil 3.70, şekil 3.71, şekil 3.72'de sektör karşılaştırmalarında; ağırlıklı olarak fiziksel risk boyutunun büyük fark yaratarak diğerlerine oranla daha fazla yer kapladığı görülmektedir. Tabi ki sektörlerin ayrı ayrı oluşturabilecekleri riskler

dolayısıyla örneğin; 3.70 gıda grafiğini incelediğimizde; fiziksel riskin sıralamada ilk şıkkı oluşturmasına rağmen kimyasal risk oranının da ona yakın ağırlıkta olduğunu gözlemlenmektedir.

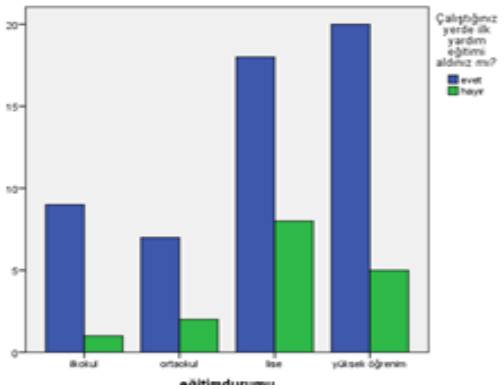
Tablo 3.21. Çalıştığınız yerde ilk yardım eğitimi aldınız mı?

Eğitim durumu		Çalıştığınız yerde ilk yardım eğitimi aldınız mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
	İlkokul	18	1	19
	Ortaokul	16	4	20
	Lise	49	17	66
	Yükseköğrenim	43	24	67
Toplam		126	46	172

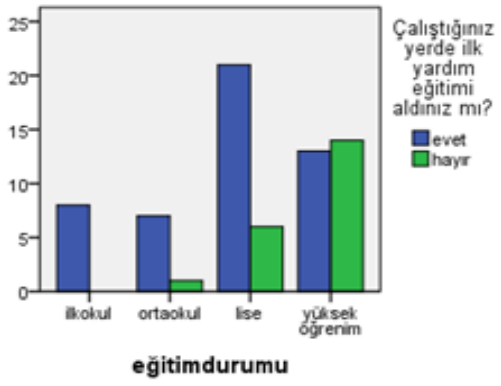
Tablo 4.19'da Genel çapraz tablomuz incelendiğinde; çalıştığımız alanlarda ilk yardım eğitim seviyesinin ölçülmesi amaçlı sorulmuş olan sorumuza 126 kişinin evet, 46 kişinin hayır cevabı verdiği gözlenmiştir.

Şekil 3.73. Genel 19

Şekil 3.74. Gıda sektörü

Şekil 3.75. İnşaat sektörü

Şekil 3.76. Sağlık sektörü

Genel sektörler bağlamında şekil 3.73, şekil 3.74, şekil 3.75, şekil 3.76'da evetlerin ağırlıklı olarak yer kapladığı grafikleri görmekteyiz. Örneğin; şekil 3.75 İnşaat sektöründe lise ve yüksek öğrenim görenlerin evet ve hayır cevapları hemen hemen aynı oranda birbirlerini izlediği gözlenmiştir. Bu da demek oluyor ki meslek bağlamında almış olduğumuz eğitimlerin sadece kendi alanlarımız için yeterli olduğu ve hayati önem taşıyan, bilinmesi gereken detayların atlandığı gözlemlenmiştir.

BÖLÜM 4

SONUÇ

4.1 Öneriler

İş sağlığı ve güvenlik kültürünün eğitim olarak ön plana çıkarılmasıyla iş memnuniyeti ve tatminliyi arttırılıp, bilinçli ve kaliteli çalışma ortamı oluşturulması sağlanır. Bununla birlikte eğitimin sosyal hayatımıza etkisiyle birlikte çalışma hayatında da çalışan kesimin yaşam kalitesi artırılarak yaptıkları işlerden zevk almaları sağlanmalı ve çalışma alanlarında bulunan işçilerin İSİG hizmetlerinden yararlandırılmaları gerekmektedir. Yine bunlara ek olarak sosyal güvenlik ağı oluşturulup, iş güvenliğinin çalışma alanında düzenli ve katılımı zorunlu olan eğitimlerle desteklenmesi adına isg kurulları belirlenmelidir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin Lisans boyutundan, okul öncesi boyutuna indirgenmesi gerekmektedir; çünkü normal eğitim seviyesinin bile düşük olduğu ülkede sonradan gelen iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının benimsetilmesi ve çalışma hayatına geçirilmesi oldukça güç olacaktır.

4.2 Sonuç ve Yorum

İş sağlığı ve güvenliğinin temel amacı; çalışma hayatında sağlığa zarar verebilecek durumların önceden belirlenerek gerekli önlemlerin alınması güvenli, huzurlu ve rahat bir çalışma ortamıyla birlikte iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılmasıdır. Teknolojinin gelişmesiyle çalışma standartlarının her geçen gün geliştiği ancak, ülkelerin, kaza sirkülâsyonlarıyla kayıplar artmaya devam etmektedir.

İş güvenliği boyutunun gelişmesi aşamasında en önemli görevleri üstlenmesi gereken devlet, işveren ve çalışanın üç taraflı olarak risklerin en alt seviyeye indirgenmesi gerekir. Sadece bununla kalmayıp, çalışan kesimin iş ortamlarındaki motivasyonlarını belli seviyede tutma, çalışma saatlerinin uygunluğu işe uyumları, tatil sürelerinin yeterliliği ve iş ortamında oluşabilecek psikolojik problemler ve bu

problemlerle başa çıkabilme kolaylığı sağlanmalıdır. En önemli detay eğitimler yolu ile iş sağlığı ve güvenliği bilinci oluşturmak ve bu bilinçle birlikte güvenlik kültürünü etkili hale getirmektir [9-10].

Araştırma neticesinde güvenlik kültür algısının öğretilmesi tanıtılması ve geliştirilmesinin iş yaşamındaki iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları adına katkı sağladığı anlaşılmaktadır [9].

İş sağlığı ve güvenliği algısının ölçülmesi adına yapılan bu çalışmadan da anlaşıldığı üzere; zorunlu olarak gördüğümüz eğitimlerin ya da mecburi olarak seçtiğimiz mesleklerimizin aslında eğitim bazında hayata dair herhangi ekstra bir öğretide bulunmadığını gözlemlemekteyiz. Ülkemizde yeni bir kapsam olan iş sağlığının da eğitimlerle birleştirerek ilerlemesi adına yapılan mevzuatların yeteri kadar verim oluşturmadığı ve eğitim seviyesi çok yüksek olan çalışan gruplarının bile iş güvenliği bilgi sorularını cevaplamakta güçlük çektiği hatta çoğunluk olarak bilmedikleri gözlenmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliğinin yasasının getirmiş olduğu ve 6331 mevzuatının sağladığı olumlu genel detaylara dikkat çekecek olursak;

- ✓ Sektörlerin ayrımı kalkarak tek çatı altında birleştirilmeleri sağlanmıştır.
- ✓ İşçi kavramı yerine çalışan kavramı getirilerek çalışma hayatının ve ortamlarının önem dereceleri artırılacaktır.
- ✓ Risk, önlem, eğitim çerçeveleri genişletilmiş ve tüm çalışma alanlarında dikkatli bilinç kavramı oluşturulmaya çalışılmıştır.
- ✓ İş sağlığı ve Güvenliği kurulları oluşturularak düzenli eğitimlerin verilebileceği ve tehlikelerin ön görülebileceği eğitimli ve bilgili kişilerce ekipler kurulması yer almaktadır.
- ✓ Ön görme kılavuzu oluşturularak, olumsuzluklar yaşamadan acil eylem planı ve risk değerlendirme raporlarının daima hazır bulundurulmaları gerekliliği yer almaktadır.
- ✓ Çalışanların çalışacakları alanlar belirlenirken sağlık ve güvenliklerini tehdit edecek bir durumla karşılaşmamak için kişinin sağlık kontrollerinden geçirilerek işe uygunluk tespiti yapılmaktadır.

- ✓ Herhangi bir olumsuzlukta çalışan ikame, bertaraf etme tercihini kullanabilecektir [3].

Bu çalışmada, iş sağlığı ve güvenliği algısını ölçmek için kapalı uçlu ve isg bilgi soru kriterleri ile birlikte birebir anket tekniği uygulanarak üç ayrı sektör çalışanlarının toplamı alınarak 172 kişiye ulaşılarak 19 soru kapsamında değerlendirilmiş IBM SPSS Statistics 22 yazılımı yardımıyla sonuçları alınarak yorumlanmıştır. İstatiksel açıdan analiz edilerek sonuçları detaylı bir şekilde yorumlanmıştır.

REFERANSLAR

[1] Çiçek Ö. ve Öçal M. Dünyada ve Türkiye'de İş Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi S: 11 Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi. 5 Aralık 2017.

[2] İşsever H. İş Sağlığı ve Güvenlik Kültürü – Halk Sağlığı İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi \ İstanbul Türkiye klinikleri J Public Health-Special Topics. 2017; 3(3):128 33.

[3] Cooper D. "Improving Safety Culture : A Practical Guide (Improving) ", John Wiley & Sons, Chichester.) 1998.

[4] Çetindağ Ş. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi ve Mevzuattaki Güncel Durum 2010.

[5] Dursun S. Güvenlik Kültürünün Güvenlik Performansı Üzerine Etkisine Yönelik Bir Uygulama, Bursa, Uludağ Üniversitesi, Doktora Tezi 16: 2011.

[6] Uttal B. Türkiye'de iş kazaları ve iş kazalarını önlemede güvenlik kültürünün sağlanması ve geliştirilmesi. Cilt 2011, Sayı 2 Sayfalar 125-140, yıl 2011. https://dergipark.org.tr/verimlilik/issue/21755/233885. (15.04.2019).

[7] Reason J. "Safety Pradoxes and Safety Culture," Injury Control & Safety Promotion, vol.7 no:1. 2000,

[8] Çelik E. Güvenlik Kültürünün Güvenlik Performansına Etkisi: İş Tatmininin Aracılık *Rolü,*www.nedenisguvenligi.com 2014.

[9] Atlı K., Froneberg B., Matisane L., Yıldız A. N., Şimşek C., Demirkol D. ve Rodoplu S. Çalışma Yaşamında Sağlık Gözetimi Rehberi. Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliği Koşullarının İyileştirilmesi Projesi (İSGİP) – TR0702.20-01/001 (AB Projesi, Yararlanıcı: İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü).

[10] Saraç K. Ç. İş Sağlığı Güvenlik Kültürü algısının iş tatmini ile ilişkisinin incelenmesi http://hdl.handle.net/20.500.11779/133 2016.

[11] İzgi M. C. ve Türkmen Öztürk H. Akdeniz Üniversitesi'nde Taşeron Sağlık İşçilerinin İşçi Sağlığı ve Güvenliği Durum Tespiti Yayınlanmış Makale Türkiye Halk Sağlığı Dergisi; 10(3) 2012.

[12] Akıllı H. ve Aydoğdu Ö. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi 2013_16/245.

[13] İşler M. C. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri ile Güvenlik Kültürünün İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Önlenmesindeki Etkisi. İş Müfettişi Yardımcılığı Etüdü Ankara 2013.

[14] Karaman E. A., Çivici T. ve Kale S. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin İnşaat Sektöründeki Yeri ve Önemi Çanakkale Yayın no: 3041 2000-2005 Yılları Ölüm Hızları, Dicle Tıp Dergisi, 2007 Cilt: 34, Sayı:4.(264-271) 2011.

[15] Kavurmacı A. ve Demirdelen D. Turizm Sektöründe İşçi Sağlığı ve Çalışan Güvenliği: I Ulusal Alternatif Turizm Kongresi Bildirim Kitabı, (2), 2-4 Erzincan Üniversitesi 2015.

[16] Korkut G. ve Tetik A. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler ve Temel sorunlar –Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari bilimler fakültesi Dergisi Y. c.18, S.3, s.455-474. 2013.

[17] Akalp G. ve Yamankaradeniz N. İşletmelerde Güvenlik Kültürünün Oluşumunda Yönetimin Rolü ve Önemi. Sosyal Güvenlik Dergisi; 3(2):96-109 2013.

[18] Baripoğlu Ö. Meslek Hastalıkları Pondemisi https://www.onlemdergisi.com.tr/makaleler/ (2016)- (03.05.2019).

[19] Çelik Ö. ve Utku Z. Rüzgâr enerjisi santrallerinde iş sağlığı ve güvenliği Uygulamaları, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi Y:5 S:19 57-64 s 2013.

[20] Atan M., Cam E., Çelik E., Arslan B. ve Eravcı D. ÇASGEM-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenlik Algısı 2017.

[21] Kroeber A. L. ve Kluckhohn C. "Culture: Acritical Review of Concepts and Definitions" Harvard University peabody Museum of Amerikan Archeolgy and Ethnology papers 47 2017.

[22] Özkan Ö. ve Emiroğlu N. O. Hastane Sağlık Çalışanlarına Yönelik İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Hizmetleri- C.Ü Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10(3) 2006.

[23] Pala K. ISG Politikası ve Güvelik Kültürü. İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi; 5(25):18-22 2005. (20.05.2019)

[24] Uslu V. İşletmelerde İş Güvenliği Performansı ve İş Güvenliği Kültürü Algılamarı Arasındaki İlişki: Eskişehir ili Metal Sektöründe bir Araştırma.http://hdl.handle.net/11684/303[22] www.ceis.org.tr. >dergi >makale, mevzuat 2014. (15.03.2019).

[25] www.skb.gov.tr/wp-content/uploads/02/DOC.DR_.Burcu-TOKUC-Güvenlik kültürü 2016. (20.03.2019).

[26] Yılmaz F. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye' deki İş sağlığı ve Güvenliği kurulları: Türkiye'deki Kurulların etkinliği konusunda bir araştırma C:7 S:1 Y: 1303-5134 2011.

[27] Zohar D. "Safety climate and Beyond: A Multi-Level Multiclimatee Framework". www.nedenisguvenligi.com. Safety Science, 46 , 376-387. 2008.

[28] Hikaye http://www.bilgin.net/07muhan.htm (30.05.2019).

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Canan Cansaran

Doğum Tarihi : 03.05.1989

Telefon : 05446890305

E-mail : cccansaran89@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lise : Sivas Şarkışla Lisesi (2001-2005)

Lisans : İnönü Üniversitesi Adıyaman Meslek Yüksekokulu Mimari Mimari Dekoratif Sanatlar - Eskişehir Anadolu Üniversitesi (2006-2011)

Yüksek Lisans : Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tezli Yüksek Lisans (2018-devam)

İŞ TECRÜBESİ

İş Güvenliği Uzmanı: Çalışmıyor